

Belvárosi Harangszó

A SARKAD-BELVÁROSI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG IDŐSZAKOSAN MEGJELENŐ LAPJA

XII. évfolyam 3. szám

2024. március

Kedves Olvasó!

Rohan az idő. Ebben az évben különösen is így van, hiszen alig kezdtük el az évet, már a böjt idejéhez értünk, most pedig már itt van a húsvét ünnepe is. Csak kapkodjuk a fejünket, olyan gyorsan történnek az események, és azt érezzük, mintha valamilyen erős sodrású folyóban lennénk. Nem tudunk megállni, menni kell tovább, mert visz a víz.

Egykor a tanítványok is ezt élték át Jézus mellett. Az események felgyorsultak, és egyetlen hét leforgása alatt a legnagyobb mélységet és magasságot járták meg. Virágvasárnaptól nagypéntekig, majd onnan húsvét hajnaláig tartott ez az utazás. S ez a néhány nap örökre bevésődött az életükbe, hiszen bizonyoságtételük középpontjává, meghatározójává vált. E sodró erejű eseménysorban: Jézus bevonulása, a jeruzsálemi Templom megtisztítása, a hatalmas erejű beszédek, majd az a szép és megrázó este, melyen a szabadító Istent magasztalták, miközben Jézus arról a nagy szabadításról beszélt, melyet Ő hoz el, alig értettek valamit... Jézus érthetetlen halála, de jött az a szép hajnal, amikor az Élet győzött a halál felett, amikor végre minden értelmet nyert. Szabadságot hozott. Szabadságot adott.

Ki ne vágya ezen a világon a szabadságra? Arra, hogy azt tehesse, amit csak akar, hogy ne szóljanak bele az életébe, hogy azt mondjon, amit szeretne, hogy mentes legyen az élet minden megkötöttségétől. Ám az ember hamar megtanulja, hogy nem ez az igazi szabadság, és nem is adják olyan könnyen, mint azt mi gondoljuk. Jézus egészen más szabadságot hirdetett. Ő felszabadít minket arra a jóra, hogy az igazság, a békesség, a másokért élt élet határozza meg az életünket. Ebben a szabadságban nincs ott az én önkényuralma, nincs érdek, vagy számítás, nincs „a nekem mindent lehet” lelkülete.

Abban a pillanatban, amikor megállt az idő, amikor a rohanás alábbhagyott, és feltekintettek a keresztre, amelyen az Isten Fia volt, akkor történt

meg a végső szabadság kivívása. Jézus legyőzte az ellenséges erőket, akik bennünket is a mélybe akarnak taszítani, hamis szabadságot kínálva, amely erők mindig másfelé akarnak vinni, mint az Isten által kijelölt utunk.

Tekintsünk Jézus keresztféle! Álljunk meg! Lássuk meg az üres sírt! Megállni. Elgondolkodni. Hová is rohanunk? Hova a nagy sietség, a nagy futás? Mi a célunk? Merre tartunk valójában?

Nagyon sok olyan dolog történt az elmúlt hetekben, melyek nem köthetők az egyházi év eseményeihez, de elgondolkodásra, összegzésre hívnak. Emberi gyarlóságok, hibák, botlásokat, nagy bukások, magyarázkodások... és azt érezzük, nem

tudjuk követni az események menetét, nem tudjuk feldolgozni. Állunk, és nincsenek, vagy alig vannak válaszaink. Mindeközben a világban háborúk dúlnak, életek mennek tönkre, emberi érdekek

feszülnek egymásnak, és a jövő, illetve a perspektíva nélküli létbizonytalanság érzése vesz erőt rajtunk.

Isten megállásra hív. Magunkba szállásra hív. Arra, hogy tekintsünk fel a keresztre, majd nézzünk az üres sír felé, és végre értsük meg: mit jelent igazán szabadnak lenni, mit jelent elengedni, mit jelent megbocsátani. Mit jelent meghalni és mit jelent feltámadni. Itt, és csak itt érthetjük meg Isten kimondhatatlan szeretetét, kegyelmét. Azt a békét, melyet egyetlen nemzet, egyetlen földi hatalmasság, egyetlen ember sem tud elérni semmilyen evilági bölcsességgel. Ezt a békét, ezt a megnyugvást Jézus Krisztus adja ennek a világnak. Erre van a legnagyobb szükségünk e zavart, rohanó, kapkodó életben.

„Az sose rab, ki lélekben szabad.
Az akkor is, ha koldus, nincstelen,
Gazdag, hatalmas, mert bilincstelen.”
(Heltai Jenő)

Jézus keresztféle a lelki szabadságot, a bilincstelen életet és a hit erejét hirdeti. Halál vagy élet? Háború vagy béke? Rabság vagy igazi szabadság? Ez a kérdés. Vajon mit választunk?

Koncz Zsolt lelkipásztor

TEPLOMBA HÍV A HARANG!

„A hét első napján, korán reggel, amikor még sötét volt, a magdalai Mária odament a sírhoz, és látta, hogy a kő el van véve a sírbolt elől. Elfutott tehát, elment Simon Péterhez és a másik tanítványhoz, akit Jézus szeretett, és így szólt hozzájuk: Elhitték az Urat a sírból, és nem tudjuk, hova tették. Elindult tehát Péter és a másik tanítvány, és elmentek a sírhoz. Együtt futott a kettő, de a másik tanítvány előrefutott, gyorsabban, mint Péter, és elsőnek ért a sírhoz. Behajolt, és látta, hogy ott fekszenek a lepedők, de nem ment be. Nyomában megérkezett Simon Péter is, bement a sírba, és látta, hogy a leplek ott fekszenek, és hogy az a kendő, amely a fején volt, nem a lepleknél fekszik, hanem külön összegöngyölítve, egy másik helyen. Akkor bement a másik tanítvány is, aki elsőnek ért a sírhoz, és látott, és hitt. Még nem értették ugyanis az Írást, hogy fel kell támadnia a halottak közül. A tanítványok ezután hazamentek.

Mária pedig a sírbolton kívül állt és sírt. Amint ott sírt, behajolt a sírboltba, és látta, hogy két angyal ül ott fehéruhában, ahol előbb Jézus holtteste feküdt; az egyik fejtől, a másik pedig lábtól. Azok így szóltak hozzá: Asszony, miért sírsz? Ő ezt felelte nekik: Mert elhitték az én Uramat, és nem tudom, hova tették. Amikor ezt mondta, hátrafordult, és látta, hogy Jézus ott áll, de nem ismerte fel, hogy Jézus az. Jézus így szólt hozzá: Asszony, miért sírsz? Kit keresel? Ő azt gondolta, hogy a kertész az, ezért így szólt hozzá: Uram, ha te vitted el őt, mondd meg nekem, hova tetted, és én elhozom. Jézus nevén szólította: Mária! Az megfordult, és így szólt hozzá héberül: Rabbuni! – ami azt jelenti: Mester. Jézus ezt mondta neki: Ne érints engem, mert még nem mentem fel az Atyához, hanem menj az én testvéreimhez, és mondd meg nekik: Felmegyek az én Atyámhoz és a ti Atyátokhoz, az én Istenemhez és a ti Istenetekhez. Elment a magdalai Mária, és hírről adta a tanítványoknak, hogy látta az Urat, és hogy ezeket mondta neki.” (János evangéliuma 20,1–18)

Dicsőség neked Ó feltámadott, élő Urunk, Jézus Krisztus! Áldunk téged Istenünk, hogy Fiadban minden ujjá lett, hogy nem kell félnünk, hiszen ha Ő él, akkor mi is élünk, akkor a halál nem győzhet felettünk. Kérünk, áldj meg bennünket, szólíts meg újra az örömhírrrel, és ajándékozz meg kegyelmeddel és Lelkoddal, hogy megértsük, és szívünkbe fogadjuk e jó hírt. A sok-sok rossz hír világában adjunk ma hálát, hogy van valami, ami igazi belső örömmel tölthet el minket. Van reményünk, van bizonyosságunk. Jézus él! Halleluja. Ámen.

Kedves Testvérek!

Szeretjük, ha egy történetnek a vége jó, ha pozitívan zárul. Idegen szóval: 'Happy End' a vége. Minden jó, ha a vége jó – szoktuk mondani. Az ilyen

történeteket szeretjük, és ilyeneket mesélünk szívesen. Ezzel ellentétben arra a hírre, hogy mennyi halottja volt egy katasztrófának vagy rakétatámadásnak, jobban felkapjuk a fejünket, valahogy hamarabb elolvassuk. Épp erre játszanak az újságírók évszázadok óta. A legjobb hír, a rossz hír... a szenvedésről, a mások tragédiájáról szóló hírek. Szenzáció kell az embernek. A mások nyomorúsága, baja, viselkedése, élete szinte minden másnál jobban érdekli. Ilyen világban élünk, mert ilyené formáltuk azt.

A lelkünk mélyén azonban ott a vágy, hogy a történeteknek jó vége és boldog befejezése legyen. Ám a történetek egy jelentős része nem tud átlépni e világ keretein, hiszen emberekként csak odáig látunk. A 'boldogan éltek, amíg meg nem haltak' megfogalmazás nem véletlen. Csak ebben a világban tudunk tájékozódni, és ezt a világot érzékeljük. Nem tudunk túllátni e kereteken: ha a boldogságról beszélünk, azt csak itt tudjuk elképzelni a saját életterünkben, ebben a világban.

Jézus története valami egészen más! Nem csupán azt kell látnunk, hogy végül pozitív a kicsengése. Jézus története – ha a feltámadásával együtt értelmezzük – túlmutat a világ megszokott keretein, és olyasmit láthatunk meg, amelyre addig nem volt példa. Egy olyan dimenzió válik elérhetővé, amely az emberek egész sorsát, gondolkodását, életét képes megváltoztatni, és a jó útra terelni.

1. Az első húsvét hajnalán a sötétben botorkált Jézus sírja felé leghűségesebb női tanítványa, a magdalai Mária. János evangéliumának tanúsága szerint ő végigkísérte Jézust szenvedéseiben, megsiratta őt a keresztnél, és láthatta, amikor a sírba helyezik. Elindult, mert nem tudott tovább tétlenül üldögélni. Nem tudjuk mit akarhatott, talán csak a legközelebb akart lenni Jézushoz. – Hányan, akik frissen gyászolnak, mennek ki a temető kertjébe elhunyt hozzátartozójukhoz, akár naponta is. A hiányt próbálják ezzel enyhíteni, azt az úrt akarják valahogy betölteni, amit a szeretett ember elvesztése okozott.

Amikor Mária Jézus sírjához ért, meglátta, hogy a sírbolt bejáratáról a kő el van hengerítve. Azonmód megfordult, és elszaladt onnan. Meg sem nézte, mi van a síron belül. Nőként valószínűleg rettenetesen megrémült, és futott vissza a biztonságot jelentő házba, ahol a férfi tanítványok, Péter, János és a többiek voltak. – Ez az első út a feltámadott felé.

Megijedünk, hogy mi vár ránk. Az, amit átélünk, meg tapasztalunk, amikor Jézusról, mint feltámadottról hallunk, hihetetlennek, és egyben félelmet keltőnek is tűnik. Nem tudunk a saját érzéseinkkel mit kezdeni. Nem értjük, mi történik

bennünk. A józanésznek ellene mond, hogy olyan dolgokról hallunk, ami fizikai képtelenség. Máriában még ez sem volt meg, mert ő el sem jutott odáig, hogy felfedezze, hogy a sírban nincs senki. Ő csak egyszerűen megrémült a látványtól, és menekült. Ám tekinthetjük őt hírvivőnek is, hiszen ő mondja el először, hogy valami történt Jézus sírjával. Csak még azt nem tudja, hogy ennek mi a jelentősége. – Mi is eljuthatunk idáig Jézussal kapcsolatban, de hogy mi a jelentősége a saját életünkre nézve, az csak akkor válik érthetővé, ha engedjük, hogy hasson ránk, ha továbbmegyünk, ha nem állunk meg ott, ahol Mária először megállt.

2. A tanítványok közül ketten, Péter és János elmennek Mária híradására, hogy megnézzék, mi is történt igazából. Csak János volt ott Jézus haláláig, Pétert bizonyára mardosta a bűntudat, hogy megtagadta őt. Ezt tetézte a fájdalom, a gyász, és most még a sírjában sem hagyják nyugodtan mesterét. Elindulnak hát ők ketten, és futnak. Hajtja őket a kíváncsiság, valami tenni akarás... Indulnak, mert érzik, menniük kell. Ők már bátrabbak, különösen Péter, mert ő be is megy a sírba, és megállapítja a tényt: a sír üres.

Önmagában ez semmit nem jelent. Sokszor szokták a húsvéti történetet az üres sírral ábrázolni. Ám ez valójában annak jelent sokat, aki tudja, hogy miért üres az a sír. A tanítványok ezzel az információval nem igazán tudtak mit kezdeni. Tehetetlenül hazamennek, mert még csak azt állapíthatták meg, hogy Jézus nincs a sírjában. – Még az üres sír látványa sem jelent semmilyen változást. Ez még önmagában nem ébreszt hitet, nem formál át egészen. Szükséges továbbmenni a megértés útján, hogy végül a teljes húsvéti hit, az örömműzenet a miénk legyen.

3. Magdalai Mária a sírnál marad. A tanítványok bemennek, majd távoznak, de ő ott maradt. Gyászol. Érthetetlen számára, hová tűnt Jézus teste. Ki vitte el, és miért? S ekkor, meglátott két angyalt, akik azt kérdezik tőle: Miért sír? Elmondja panaszát, miközben maga Jézus áll meg mögötte, de amikor megfordul, nem ismeri fel Őt. – Érthetetlen számunkra ez az egész jelenet. Mária évekig ment Jézussal, ismerte őt, mégis ott és akkor, a hajnali derengésben egyszerűen a kertésznek nézte.

Miről tanít minket az első húsvét hajnala? Mit üzen nekünk Mária reakciója, Péter és János futása? Azt láthatjuk ezekből az emberi igyekvésekből, a nagy tenni akarásokból, a futásból, a tanácstalan egymásra nézésekből, a sírásból, és a felismerés teljes hiányából, hogy valójában az egész húsvéti örömhírt, a feltámadás evangéliumát sohasem

fogjuk tudni emberi oldalról megérteni. A szavakat értjük, de nem ismerjük fel azokban Jézust.

Mária csak akkor ismeri fel Jézust, amikor Ő megszólítja. Akkor egyszerre minden összeáll, és boldog örömmel ugrana a nyakába, ha ezt Jézus engedné. Ugyanígy lesznek ezzel később a tanítványok is. Csak Jézus megszólalásával ismerik fel Őt, és döbbennek rá a feltámadás valóságára. – Azt üzeni nekünk ez az eseménysor, hogy mi sem fogjuk sohasem magunktól elérni Jézust, és ha magunk előtt látnánk, akkor sem ismernénk fel. Csak akkor fog minden megváltozni bennünk, és csak akkor lesz a húsvéti üzenet igazi örömhírré, ha Jézus szólít meg minket, ha Ő mutatja meg magát nekünk is. Nagyon sok ígehirdetést meghallgattunk, nagyon sok ígét kaphattunk, tanulhattunk minderről, és ez mind szükséges és elengedhetetlen. Ám a valódi, az igazi változást az életünkben nem ezek az ismeretek, hanem a feltámadott Jézus, aki Máriát is megszólította, adja meg nekünk.

Nekünk, mint húsvéti gyülekezetnek nincs más dolgunk, mint várni, hogy Jézus megszólítson, megérintsen, ami nem kisebb felelősség, és nem jelenti azt, hogy tehetetlenek vagyunk. Ha Mária nem indul el Jézus sírja felé, ha nem találkozik a kertésszel, aki maga Jézus volt, ha nem szól a tanítványoknak, akkor ők nem tudják meg, hogy a sír üres. Ezeknek az eseményeknek mind meg kellett, hogy történjenek, hogy előkészítsék a talajt a Feltámadott megjelenésének. – Nekünk is el kell indulnunk, ahogy ma eljöttünk a templomba, hogy halljuk az Ő szavát. El kell indulnunk felé, ahogy teszi mindenki, aki keresi az élet értelmét, célját, aki érzi, hogy az életnek van olyan többlete, mely átvissz még a halálon is. Erről a többről, erről a felfoghatatlanul nagyobból szól húsvét üzenete. Jézus ma is nevünkön szólít, ahogy egykor Máriát. Mérföldetelen szeretettel és felelősséggel.

A történetnek nincs vége, de nem is úgy van vége, hogy boldogan éltek, amíg meg nem haltak... Jézus feltámadása által mindannyiunk történetének az lesz az összefoglalása, hogy boldogan éltek örökké Isten országában. Adja Isten, hogy mindnyájunk életére Jézus azt mondhassa: örökkön örökké. Ámen.

Koncz Zsolt lp.

*Fakadnak már a virágok,
Kiderül az ég,
És a föld most készül ülni
Drága ünnepét.
Szíveinkben, mint a földön,
Ma öröm legyen,
Feltámadt az istenember
Győzedelmesen!
(Reviczky Gyula)*

Miért nem értjük Istent?

„Tudásunk egy csepp, amit nem tudunk, az egy egész óceán.” – vallja Isaac Newton. Isten és ember viszonylatában egy bibliai idézet így fogalmazza ezt meg: „Bizony, a ti gondolataitok nem az én gondolataim, és a ti utaitok nem az én utaim – így szól az Úr. Mert amennyivel magasabb az ég a földnél, annyival magasabbak utaim a ti utaitoknál, és gondolataim a ti gondolataitoknál.” (Ézs 55,89)

Többször és mindannyian tapasztaltuk már annak a valóságát, hogy annyi mindent nem értünk, és nem áll össze az a „kép”, amit elképzeltünk, elterveztünk, mert a „sors” nem az elképzeléseink szerint „festette” meg azt. Úgy vélem ez akkor is igaz, ha személyes, közösségi, nemzeti és a világ eseményeire vetítjük. Leginkább a nem kívánatos események során kerülnek felszínre és késztetnek gondolkodásra bennünket.

Miért nem értünk bizonyos eseményeket, miért úgy kellett történnie, ahogy történt, amikor sokkal jobban is alakulhatott volna. Pedig a logika, a tapasztalat, a mások is így csinálják beidegződése, a számítások, valamint a tudás, ami tudománnyá fejlődött, és a magunknak tulajdonított mindennél magasabb rendűnek tartott gondolataink, mind garanciának tekinthető eszközöknek tűnnek. Kiváltképp megfigyelhető, amikor olyan megmagyarázhatatlan és súlyos veszteségek, tragédiák következnek be az életünkben, melyek nem voltak betervezve. Jött, mint derült égből a villámcsapás, előre nem látható módon, olyan sebeket, traumákat okozva, amiket hosszú időn keresztül alig, vagy soha nem tudunk feldolgozni. Ezek kiéleződnek, amikor Istenben hívő keresztyénnek valljuk magunkat.

Hitünk szerint Isten a világ kormányzója, Ő a történelem ura, Ő az események irányítója, aki személyes életünket is kezében tartja. Mindezek ellenére sem értjük a dolgok alakulását. Az is előfordulhat, hogy Istenről alkotott véleményünk és tapasztalatunk olyan fordulatot vesz, mintha nem is Ő lenne a biztos támaszunk és segítségünk a nyomorúságok között, hanem olyan valaki, aki inkább akadályozója, sem mint segítője sorsunknak. Az Istenbe vetett hitnek és a belé vetett bizalomnak kéz a kézben kellene járnia. Ezt az Isten iránti bizalmatlanságunk okozza, ami a hitünk mellett, mindig ott leselkedik. Az Isten ígéreteibe vetett bizalmunkat annyi támadás éri, hogy szinte képtelenek vagyunk a benne való bizalom útját járni.

Bár a Bibliában Isten által kijelentett és megtörtént események terén nincs annyira nagy baj, mint a kijelentett ígéretek tekintetében. Ha felteszik nekünk, vagy feltesszük magunknak azt a kérdést, hogy hiszed-e azt, hogy Isten teremtette a világmindenséget a semmiből, hogy Ő az, aki az embert megformálta és életet lehelt bele, és így lett élővé? Vagy Ő volt, aki kettéválasztotta a Vörös-tengert és Dánielt társaival együtt kimentette a tüzes kemencéből és az oroszánok verméből? Hogy Jézus a vizet borrá változtatta, a vízen járt, a természet erői engedelmeskedtek neki, sőt, még „távgyógyítással” is tudott betegeket gyógyítani? Feltámasztotta Lázárt, Őt pedig feltámasztotta az Atya a halálból, ezért minket is feltámaszt? Mit válaszolunk ezekre? Azt, hogy mindezt én hiszem és vallo.

Ha viszont azt ígéri, hogy veletek vagyok minden napon a világ végezetéig, minden körülmények között, de az események egészen mást mutatnak, tapasztalatunk az ellenkezője, és nem tetsző események, érthetetlen dolgok, vagy tragédiák következnek be életünkben, és **nem a másokéban...** Ugyanaz lesz a válaszuk? Vagy **betör az életünkbe a hit helyett a realitás, és ennek következményei miatt a biztosabbnak tűnő emberi megoldások.** Az Istenbe vetett igaz hit, nem csak ismeret, amit már megismertünk és vallunk, hanem egyúttal szívbéli bizalom az Isten által kijelentett ígéretekben. (Heidelbergi Káté 21)

Úgy gondolom, hogy ez utóbbi a nehezebb. Miért? A fentebb olvasott két idézet ad rá feleletet. Hogyan lesz ez nyilvánvalóvá a valós életünk során? Akkor, amikor nem értjük Istent, hitünk és bizalmunk pedig meginog. Hitünknek az a tétje, hogy hisszük-e: **Az Úr uralkodik!** Sok érthetetlen dolog ellenére, ma is olyan, a jelen történelembe ágyazott kort élünk, amiben Isten, Jézus Krisztus és az Ő Szentleke által ugyanúgy működik, mint a történelem bármelyik szakaszában. Nemcsak a letűnt történelmi korokban, hanem az általunk élt jelenben is. Ma sem sétál hátratett kézzel mennyei lakhelyén, nem dobókockával és a szerencsekerék forgatásával sorsolja ki és dönti el, mit kellene tennie. A kérdés, a korszakokat figyelembe véve, egyetemes, nem mai a ma problémája.

J. Dobson amerikai pszichológus „Amikor nem értjük Istent” című könyve, részletesen foglalkozik ezzel a kérdéssel, és próbálja megvilágítani a megérthetetlenség okait, nagyon sok megtörtént esettel megvilágítva azokat. „Talán észrevették, hogy az élet égbekiáltóan igazságtalannak tűnik. Egyeseket elkényeztet, másokat tönkre tesz. Talán ez a kérdés okozza a legtöbb gondot egy gondolkodó keresztyénnek. Nézzük

meg, hogy az évszázadok során, mennyi tehetség veszett kárba a korai halál vagy testi fogyatékoság miatt.”

Történelmi távlatokban, valamint saját tapasztalataival megtoldva olyan eseményeket tesz közzé, ami számára is feldolgozhatatlan, érthetetlen, amit Ő a soha meg nem érthető dolgok „dobozába” gyűjt össze. Felsorol olyan történelmi személyeket, akik által gazdagabb és szebb lett a világunk, mint *W. A. Mozart* vagy *Beethoven*. Felsorol személyesen is ismert kiváló misszionáriusokat és tudós barátokat, sportolókat, de súlyos beteg gyermekeket is. Közös bennük, hogy mind kiváló emberek, akik idő előtt és sok esetben tragédiák közepette vesztették el életüket. Majd felteszi, szerintem mi is vele együtt, azt a „jogos” és megkerülhetetlen kérdést: „*Miért fektet Isten ilyen rendkívüli képességet olyanokba, akiknek az életét megrövidíti a halál.*”

Rávilágít a másik oldalon lévőkre is, akik csak dacoltak, Istent bosszantották, vér tapad a kezükhöz, uralkodnak másokon, gyilkolnak egyeseket és tömegeket, erőszaktevők, Isten mégsem rövidíti meg az életüket, sőt több esetben hosszú életet élhetnek. „*Ki állította, hogy az élet igazságos! A végtelen szeretetű és igazságos Isten, hogyan engedheti meg, hogy egyesek egy életen át tartó nyomorúságban, mások pedig látszólag jó és tökéletes életet élvezzek... Tudom persze, mi a válaszuk erre a teológusoknak, hogy a betegség a bűn következtében jött be a világba és mindnyájunk élete fölött ott lebeg a halálos ítélet. Egyeseket hamarabb, másokat később ér utol... Érttem és elfogadom ezt a magyarázatot, bár zavart lélekkel állunk előtte... Jobbat mégsem tehetünk, mint hogy elfogadjuk. Isten gondolatait csak véges mélységig kutathatjuk. Előbb utóbb, elfogy az értelmi képességünk. Az Úr gondolatai nemcsak rejtettek előttünk, hanem általában meg sem ismerhetők. Nem adott annyi információt, hogy ki tudjuk találni az ő tervét. Sohasem tartozott és nem is fog számomra tartozni az embernek. Senki sem fogja kérdések keresztüzzébe állítani, vagy kihallgatni. Isten sehol sem védekezik a Bibliában és nem várja a jóváhagyásunkat, ha valamit tesz. Egyszerűen így szól: **Bízz bennem... Sohasem siet és néha gyötrően, idegesítően lassan oldja meg azokat a problémákat, amelyekre felhívjuk a figyelmét...** Pedig a Biblia különösen sokat mond arról, hogy Isten szeret, jó, irgalmas, türelmes. Kegyelmes és hosszú tűrő. **A hitünk egyik legnagyobb rombolója az az időzítés, amely nem illik elképzeléseinkbe.**”*

A fenti igazságot megerősítheti bennünk, ha elolvassuk Jób történetét, elejétől a végéig. Ő valóságosan megélte Isten érthetetlen „viselkedését” vele szemben. Számomra különösen tetszik az alábbi rövid szakasz a történetéből, és a könyv

olvasása közben ez jutott eszembe legelőször. Jób történetének végére érve, nagyon tanulságos, egyben érthetetlen, amikor Isten a hosszú hallgatás után megszólal.

„*Ekkor megszólalt Jób, és ezt mondta: Most is csak lázongás, ha panaszkodom, kezemmel kell elfojtanom sóhajtasomat. Bár tudnám, hogy hol találom Istent! Elmennék a trónusáig, eléje terjeszteném ügyemet, tele lenne szám szemrehányással, hogy megtudjam, milyen szavakkal válaszol, és hogy megértsem, mit is mond nekem: teljes erővel perel-e majd velem, vagy meghallgat figyelmesen? Becsületes emberként vitatkoznék vele, és végleg fölmentene engem a bírám. **De ha kelet felé megyek, nincsen ott, ha nyugat felé, nem veszem észre. Ha északon működik, nem látom, ha délre fordul, ott sem láthatom.** De ő tudja, milyen úton járok: ha megvizsgál, kiderül, hogy arany vagyok. Szorosan járok a nyomában, az ő útján maradok, nem térek le róla. Ajkának parancsából nem engedek, keblemben zártam szája mondásait. **De ő hajthatatlan – ki is téríthetné el a szándékától? Véghezviszi, amit lelke kíván. Bizony, beteljesíti, amit kiszabott rám. Ilyesfélét gyakran szokott tenni.**” (Jób 23, 1–14)*

Ha próbáljuk felfogni Jób szenvedéseinek mélységét, végtelen igazságtalannak tűnik az, hogy mindezek ellenére, amikor Isten megszólal (Jób 38) egy szóval sem tesz említést sorsáról, szenvedéséről. Mintha azok meg sem történtek volna, teljesen figyelmen kívül hagyja azokat. Nem kap választ azokra a kérdésekre, amiket nem értett. Isten egyetlen egyszer sem kért bocsánatot, egy kérdésére sem válaszolt, és nem kísérelte megmagyarázni azt a szenvedést, ami szolgáját érte. Előbb visszakérdez: „*Ki az, aki elhomályosítja az örök rendet tudatlan beszéddel?*” (Jób 38,1). „*Avagy semmivé tebed-é te az én igazságomat; kárbozthatatsz-e te engem azért, hogy te igaz légy?*” (Jób 40,3) Ezek után sem tesz mást, mint azt, hogy a teremtés csodáinak felsorolásával bemutatkozik és világossá teszi, hogy kicsoda Ő. Amikor Isten felsorolja csodálatos tetteit, amiket a teremtés által véghezvitt, figyeljük meg, mit válaszol Jób: „*Jób pedig felele az Úrnak, és monda: Tudom, hogy te mindent megtehetsz, és senki téged el nem fordíthat attól, amit elgondoltál. Ki az - mondod - aki gáncsolja az örök rendet tudatlanul? Megvallom azért, hogy nem értettem; csodadolgok ezek nékem, és fel nem foghatom.*” (Jób 40 1-3)

„*A legfontosabb tanácsom az, hogy ha lebet, a válság bekövetkezte előtt mindnyájan ismerjük el, hogy Belé vetett bizalmunknak függetlennek kell lennie ismeretünktől. Nincs abban semmi rossz, ha igyekszünk megérteni, de nem szabad a felfogóképességünkre támaszkodnunk.*” (J. Dobson)

Péntek István
presbíter

Gyerekol dal

A húsvét története

Húsvét a kereszténység világ legnagyobb ünnepe. Jézus feltámadását ünnepeljük. Nagypénteken feszítették keresztre a római katonák, mert azszal gyanúsították, hogy felkelésre lázított a tanításaival: király akar lenni. Csúfságból töviskoronát tettek a fejére, kezét, lábát odaszeggezték a kereszthez és a feje fölé ezt írták: I.N.R.I. - Názáreti Jézus, a zsidók királya. Szenvedések között halt meg néhány órán belül, majd eltemették és egy nagy, nehéz kővel zárták le a sírt. Másnap szombat volt. A Tízparancs szerint ez a nyugalom napja. Családja és a tanítványai csak vasárnap mehettek ismét a sírhoz. De mit találtak ott? Üres volt a sír! Isten nem hagyta el Jézust, hanem feltámasztotta a halottak közül. Egy angyal állt ott, aki így szólt: „Nincs itt, mert feltámadt!”

Az ünnep dátuma évről évre változik. Akkor vajon honnan tudjuk, mikor kell ünnepelni? Ezt te is kiszámolhatod: figyeld meg, mikor van az első telihold március 21. után és az utána következő első vasárnap lesz a Húsvét. A Biblia szerint az ekkor ünnepelt zsidó Peszach első napján tartóztatták le Jézust. Az utolsó vacsora alkalmával: Jézus és a tanítványai a Peszach előestéjén a szokásos Széder estét ünnepelték (élesztő nélkül sült kenyert ettek keserű fűvekkel, sült bárány hússal és borral).

Nagyon sok nyelven ma is úgy hívják a húsvétot, hogy Paszcha (görög, orosz), Pascua (spanyol), Páscoa (portugál), Pasqua (olasz), Paque (francia), Plske (svéd), Plske (norvég), Paste (román).

Több európai nyelven a teuton Óstra istennő ünnepének a neve ragadt a húsvétra: Oster (német), Easter (angol). Ezt szimbolizálja a tojás és a nyuszi, ez utóbbit Németországban kezdték el húsvéti szimbólumként használni az 1800-as években és onnan terjedt el a világon mindenhol. Gyakran színezik azokat „pirosra”, s ezeket nevezzük „hímes” tojásoknak, melyek a mi magyar, népi kultúránk része is.

Húsvéti keresztrejtvény

Töltsd ki a keresztrejtvényt és a szürkével jelzett oszlopban megkapod húsvét örömmüzenetét!

Megfejtés: _____

			1.						
			2.						
3.									
4.									
5.									
			6.						
			7.						

1. Melyik tanítványa árulta el Jézust?
2. Mit jelképez a bor az Úrvacsorában? Jézus _____
3. Mit tettek Jézus fejére? Tövis _____
4. Melyik városba vonult be Jézus számárháton?
5. Melyik kertbe ment imádkozni Jézus az utolsó vacsora után?
6. Melyik tanítványa tagadta meg háromszor Jézust?
7. Ki volt Júdea római helytartója? Poncius _____

Nőnek teremtvé

Hogyan lehet Isten leánygyermeké egyszerre szép és magabiztos anélkül, hogy megbotránkosztasson vagy kibíró legyen? Hogyan lehet úgy erős, hogy közben nem durva? Hogyan látható sebezhetőségét anélkül, hogy közben belefulladna a bánatba? Nőként magam is sokszor gondolkoztam ezen, a kérdések megválaszolásához a könyvek könyvét, a Bibliát is segítségül hívtam.

Tudom, nem állok egyedül azzal az érzéssel, hogy nőként nem vagyok elég jó. Nem csupán azért, mert szerintem egy alapvetően férfiközpontú társadalomban élünk, hanem a nőről alkotott teljes képet szemlélve is hatalmasok az igények, követelmények. A nő legfőbb kritikusa a másik nő. Egyszer túl kevés, ugyanakkor túl sok. Nem elég csinos, nem elég sovány, nem elég kedves, nem elég fegyelmezett. Viszont túlságosan érzélgős, túl érzékeny, túl erős, túl hangos, túl határozott. Talán sokan bizonytalanok vagyunk abban, mi mindennel jár a női létünk.

A Szentírásban áll: „Minden féltve őrzött dolognál jobban óvd szívédet, mert onnan indul ki az élet!” (Péld 4,23) Isten tudja, hogy a szívünk határozza meg, hogy kik vagyunk. A szív a forrása a bátorságunknak, a kreativitásunknak, meggyőződésünknek, hitünknek, reménységünknek és szeretni tudásunknak. Az élet forrása, s ez talán a legfontosabb a nőben és a nőnek.

Az 1Móz 1,27 versében azt olvassuk: „Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette, férfivá és nővé teremtette őket.” Függetlenül attól, hogy mit jelent Isten képmását hordozni, mi ezt nőként tesszük, teljes egészében. Más kifejezéssel: viseljük az ő képmását. Szívünket is a legnagyobb méltósággal és gondossággal alkotta meg, s így lett az ő szívének képmása. Miért? Hogyan? Adnak-e eligazítást ezekre a kérdésekre a szívünkbe ültetett vágyak? Megismerhetjük valójában, kik vagyunk, és milyen szerepet kell betöltenünk? A gyülekezeti kultúránkban talán nem illik a vágyainkkal foglalkozni, pedig az Isten maga tette őket a lelkünkbe. Szívünk vágyai kicsi korunktól előtörnek. Gondoljunk bele, mit játszanak a kislányok, vagy hogy milyen filmeket szeretnek a nők... A legtöbbünk három dologra vágyik: hogy udvaroljanak nekünk, hogy pótolhatatlan szerepünk legyen egy másokkal is megosztható nagy kalandban, és hogy meglássák bennünk a szépséget. Ez az, amitől egy nő élettel telivé válik. Gondolhatunk Abigailra, Ruthra, Debórára, Támárra, Ráhábra, Betsabéra, Máriára. Nem voltak tökéletesek, nem „vallásosságuk” miatt emlékezünk rájuk, hanem mert szívük vágyára felelve hordozták az istenképűséget tetteikkel. Az Istennel való kapcsolatunkban ezek a vágyaink is

betöltetnek, ahogy az említett nők is kiemelt helyet kaptak a Bibliában.

A nő általában akkor boldog, ha szeretik és küzdenek érte. Mégis, legtöbbször szegyenkezőnk miatta, elvégre huszonegyedik századi nők vagyunk – függetlenek, erősek, okosak. „Köszönjük, megvagyunk”. De akkor ki veszi meg azt rengeteg romantikus regényt? Kislány korunkban leginkább édesapánknak szeretnénk tetszeni, fontossá válni. Később ez az óhaj átalakul, és arra vágyunk, hogy valaki bennünket nőként fontosnak tartson, vágyjon a társaságunkra, és nagyra becsüljön. Innen ered a bennünk élő Isten képe is, hogy ezt a vágyat hogyan, miként töltötték be az életünkben lévő férfiak. Isten pedig mindig is így fordult felénk: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!” (Ézs 43,1) „Örök szeretettel szerettelek, azért vontalak magamhoz hússágesen.” (Jer 31,3)

A női szívben indulatok is dúlnak. Elég, ha bántják a gyerekeiket, a szeretteiket, és máris kiderül, mennyire éberek. A nők harcosok is. Mielőtt az élet nehézségei elfojtották volna, minden fiatal nőben ott él a vágy, hogy valami nagyszabásúban, valami igazán fontosban részt vegyen. Számos bibliai történet nélkülözhetetlen szereplői nők voltak. Debóra, Ruth, Eszter, Mária bátorsága sokszor hiténél is nagyobb volt. Nem feltétlenül aranyosak, kedveskék, csöndesek, óvatosak, sokkal inkább erős és szenvedélyes nők, akik harcokként sem veszítették el szépségüket. A kalandot nem csupán önmagáért szeretjük, hanem azért, amit másokért tehetünk a kalandban. Az élményt megosztani vágyunk, együtt átélni, kapcsolódni azokkal, akiket szeretünk, „aki hatalmas dolgokat művel, kikutathatatlanul, csodás dolgokat megszámlálhatatlanul.” (Jób 5,9)

Gondoljunk arra a bájos háromévesre, aki az új ruhájában illeg-billeg édesapja előtt, vagy az idős nagymamánkra, aki egyetlen bóktól el tud olvadni. Ez a belső sugárzó szépség kortalanná teszi az embert. Kortól és rassztól függetlenül a nők örök vágya, hogy szépnek lássák őket. A média a századunkban elkorcsosította a szépséget, sablont gyártott belőle, és csak a külső szépségre fókuszál. Mindez rengeteg kint és gyötrelmet okoz a nők sokaságának. Hiszen hiába a külső tökéletesség, ha a belső – a lelkünk szépsége – nem követi azt. A látvány jellembeli tartás nélkül nem számít igazán szépségnek. A jellem a szív szándéka, a lélek elbűvölő mélysége, ami elragadóvá teszi a nőt.

Olvassuk, hogy Ruth kedves és erős asszony volt, Bóáz mégis a törekénysége, bátorsága és Istenbe vetett hite miatt vonzódik hozzá. Eszter a birodalom legszebb hölgye volt, mégis a királyt a bátorsága, eszessége és jó szíve veszi rá arra, hogy a zsidó népet megkímélje. Hatása nem a ruhákról és nem a sminkről

szól. Olyan szépségre vágyunk, amiért érdemes küzdeni, amit érdemes megszerezni, ami arról árulkodik, hogy valójában kik vagyunk.

A teremtés a hatodik nap végén jár, a Teremtő befejezni készül alkotását, s ekkor előlép az ember Ádám, Isten képmása, munkájának dicsőisége. Nincs hozzá fogható a teremtett világban, mégis a Mester kijelenti, valami nincs rendjén, valami hiányzik. Éva hiányzik.

„Az emberből kivett oldalbordát az Úristen asszonnyá formálta, és odavezette az emberhez.” (1Mózes 2,22) Az asszony, Isten végső műve és a teremtés lezárult. Nem egy utólag jött ötlet, kedves kiegészítő. Semmivel és senkivel sem helyettesíthető szerepet tölt be a világban. Bátran nézzünk szét a teremtett világban és a tükörbe is, és dicsőítsük a mennyei Atyát létezésünkért! Nélkülünk nem lett volna teljes a kép. Ugyanígy nem lehet teljes a gyülekezet, az egyház sem nők nélkül. Élünk ezzel a csodával, bátorsággal, szépséggel, szelídséggel, csendes szolgálattal, ahogy Jézus női követői is, akik először találkozhatnak a feltámadottal! (Borbás Réka, reformatus.hu)

Az igazi nő...

A nőben nincs vonzóbb annál, mint amikor csakis Jézus fényét akarja visszatükrözni, véli **Csillag Virág** szokolyai lelkesfeleség. Az óvodapedagógus szerint számtalanszor kergetünk álmokat, pedig inkább azokkal a lehetőségekkel kellene sáfárkodnunk, amink van: jobb feleségnek és anyának lenni.

Ön milyennek látja az igazi nőt a Biblia szerint?

Hétköznapiak jó és rossz értelemben is. A bibliai nőalakok nem feltétlenül idilliek, inkább a valóságot tárják fel, leleplezve bennünket: Éva, minden élő anyja kíváncsiságból, bizalmatlanságból vagy hatalomvágyból, de rávette Ádámot, szakítson a fáról. Sára nem látott túl az emberi lehetőségein, amikor kinevette Istent. Rebeka összeszövetkezett a fiával, becsapta a férjét. Jézus nemzetségtáblázatában parázna nő neve is szerepel, a jerikói Ráhábé. Bennünket sem érdemeink szerint választ ki az Úr, viszont megszentel, hogy ne a saját elképzeléseink megvalósításának nyomában járjunk, hanem az ő akaratát kövessük. Kényes kérdéseink egyike továbbá a külsőségeké: bátran legyünk nőiesek, igényesek, adjunk magunkra, a hangsúly azonban ne tolódjon el! Legalább annyit foglalkozzunk a lelki egészségünkkel, mint a külsőnkkel! Jézus azt mondja, ő a világ világossága, és nekünk őt kellene visszatükröznünk, nem a saját fényünket keresni. A filippibelieknek írt levél így fogalmaz: „feddhetetlenek és romlatlanok legyetek, Isten hibátlan gyermekei az elfordult és elfajult nemzedékben, akik

között ragyogtok, mint csillagok a világban”. A Biblia szerinti igazi nő ragyogása elsősorban belülről fakad, nem a külsejéből. Jegyesoktatásunkon Sípós Álmos arra figyelmeztetett, ne akarjuk a férjünkkel egymás szerepeit átvenni, hanem legyünk azok, akinek Isten teremtett bennünket. Megfogadtuk a tanácsát. Nőként segítőtársai vagyunk a férjünknek, nem pedig családfők. Ne csináljunk papucsot belőlük!

Van olyan területe az életnek, ahol még ki kellene vívni az egyenlőségünket?

Most már úrhajóstól püspökig minden lehetünk. A mai Magyarországon nem érzek korlátozottságot. Viszont számtalanszor kergetünk el nem ért álmokat ahelyett, hogy azzal sáfárkodnánk, amink van – tudjunk feleség, anya lenni. Óvodapedagógusi gyakorlattal látom a gyermekeken, mennyire hiányzik az édesanyjuk. A megélhetés miatt dolgozva nehéz megtalálnunk az egyensúlyt: elegendő időt fordítani a gyermekekre, a nevelésükre, és jobban elmélyülni a feleségszerepben is – pedig segítenünk kell a társunkat Isten szerint való férfinak lenni, ehhez a mi támogatásunkra is szükségük van. Ahogy a gyerekeinket is szeretgetjük, meghallgatjuk, ugyanúgy kell őket is. Ismerjük meg a férjünk szeretetnyelvét, ne csak ő tudja a miénket! Nincs vonzóbb egy nőben annál, mint amikor egyedül Jézus fényét akarja visszatükrözni.

Mi lehet az oka annak, hogy a gyülekezeti alkalmakat általában inkább nők látogatják, mint férfiak?

Talán ez a tendencia is változik. A hatalmi pozíciókban többnyire még mindig férfiak vannak, és lehet, túl szubjektívnak tűnök, de a szülők hangsúlya a fiaik nevelésében túlságosan eltolódott afelé, hogy „kisfiam, érd el a céljaidat, állj ki magadért, légy önálló” – így talán nehezebb kiadniuk az irányítást a kezükből. A lányok nevelésében ezzel ellentétben korábban a szerénység, az engedékenység és a jólneveltség volt a hangsúlyosabb, és ilyen belső töltéssel könnyebb csatlakozni a gyülekezetekhez. Nehezebb úgy fentről várni a segítséget, a megtartatást, ha arra neveltek, hogy magam vagyok az életem irányítója.

Kell-e ünnepelni nekünk, reformátusoknak a nők napját?

Jézus a nőket is tanítja, elfogadja a szolgálatukat, megajándékozza őket bűnbocsátó szeretetével. A bibliai korban nem központi, de megbecsült szerepe volt az anyáknak, Isten a tízparancsolatban nemcsak az apa tiszteletét, hanem az anyákét is kéri. Kedves dolog megemlékezni egymásról akár így is, viszont a gyülekezetünkben a liturgia végeztével, azon túl adunk ennek teret. Ne feledjük, hogy egyházunk célja nem a magunk, hanem Isten dicsőítése! Mink van, amit ne kaptunk volna mi, nők és férfiak?!

Dóka Viktória, reformatus.hu

Nőszövetségi vezetőségválasztás a Tiszántúlon

A Tiszántúli Református Egyházkerület Nőszövetsége 2024. február 24-én Debrecenben, a Református Kollégium Dísztermében tartotta küldötti közgyűlését. Az alkalom során megválasztották a szövetség tisztségviselőit.

A gyűlésre az egyházkerület minden egyházmegyéjéből érkeztek a küldöttek, közel százan. Az alkalom áhítattal kezdődött: *Takács Evelin* teológiai hallgató Pál apostol Galatákhöz írt levele hatodik fejezetének második verse alapján hirdetett ígét, majd a Debreceni Református Hittudományi Egyetem hallgatói szolgáltak az alkalomhoz illő zeneszámokkal. Ők is a DRHE Hallgatói Nőszövetség tagjaiként vettek részt a közgyűlésen.

Először a kerületi elnök, *Dr. Gaál Botondné Dr. Czegléd Mária* számolt be az elmúlt öt esztendő munkájáról, majd *Vassné Faragó Gabriella*, a Nőszövetség kerületi pénztárosa tartotta meg pénzügyi beszámolóját. Mindkét jelentést elfogadta a közgyűlés. Ezt követően került sor a választási bizottság jelentésére, melynek alapján az elkövetkező öt évre megválasztották az alábbi tisztségviselőket:

Dr. Gaál Botondné Dr. Czegléd Mária (elnök)

Nagyné Kiss Katalin (elnökb helyettes)

Gilicz Andrásné (titkár)

Pappné Papp Monika (titkárhelyettes)

Vassné Faragó Gabriella (pénztáros)

Bogya-Kis Annamária (Országos Intézőbizottsági tag)

Zárásként az elnökasszony ismertette a TTRE Nőszövetsége előtt álló feladatokat, terveket. A közgyűlés *Nagy Zsoltné Kiss Katalin* alelnök imádságával fejeződött be.

(*Tarcsai Judit, Debrecen*)

BIBLIATANULMÁNY – VILÁGIMANAP 2024

„Kérlek tehát titeket én, aki fogoly vagyok az Úrért: éljétek abba az elhívatásba méltón, amellyel elhívattatok, teljes alázatossággal, szelídséggel és türelemmel; viseljétek el egymást szeretettel, igyekezzetek megtartani a Lélek egységét a békeesség kötelékével. Egy a test, és egy a Lélek, amint hogy egy reménységre kaptatok elhívást is: egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség, egy az Istene és Atyja mindenkinek; ő van mindenek felett és mindenek által és mindenekben. A kegyelem pedig mindegyikünknek Krisztus ajándékának mértéke szerint adatott.” (Efézus 4,1–7)

Viseljétek el egymást szeretettel...

Ha embertársadat szereted és róla gondoskodik, úton vagy. S ki másba utazol, mint az Uristenhez, abba, akit teljes szívunkból, teljes lelkiünkkel és minden erőnkkel kell

szeretniünk? Istenhez ugyanis még nem jutottunk el, embertársunk viszont mindig velünk van. Viseld el tehát azt, akivel együtt úton vagy, hogy eljuthass abba, akivel örökre együtt szeretnél maradni. (Agoston)

Kedves Testvérek!

Mondhatnánk, ó, az Efezusi levél a témánk, akkor könnyű dolgunk van, hiszen tavaly is ebből a levélből volt a bibliatanulmány a tajvani imapon. De mégsem ilyen egyszerű a helyzet. Akkor a levél első fejezete állt előttünk, most meg a negyedik. Ott a hálaadás és az imádság szava erősített bennünket, most a levél második részében az etikai intelmek, gyakorlati tanácsok kerülnek túlsúlyba. A gyakorlati keresztyén élet kérdései és a hiteles élet pedig legalább olyan fontosak, mint a hálaadás. A mai megosztott helyzetben különösen is lényeges, hogy nyissunk egymás felé és megerősödjünk az egyház egységes voltában.

Először is frissítsük fel emlékezetünket a levéllel kapcsolatos alapinformációkkal: Az Efezusiaknak címzett levél eredetileg valószínű egy körlevél lehetett, melyet a városhoz közeli közösségeknek is szánt Pál, hogy osszák meg egymással. Ezért találunk benne olyan kevés megnevezett személyt és a közös múltra való konkrét utalást. A fogoly Pál Rómából úgy ír, hogy az mindenki számára érthető legyen. Az egységes egyházzal való vízióját megosztva erősíti, biztatja az önállóan szerveződő, belső nehézségekkel küzdő gyülekezeteket. Levelét a hatvanas évek elején írhatta. Szokták a levelet az egyház levelének is nevezni.

Efészus, Kis-Ázsiában található, a római provincia fővárosa volt az ókorban (Ázsia provincia néven). Lakosságát az első század közepén 350-500 ezerre becsülik. A római birodalom negyedik legnagyobb városaként, az Égei-tenger jelentős kikötőjeként fantasztikus kereskedelmi forgalmat bonyolított le. Már korán Artemisz istennő, a termékenység, a vadászat, istene kultuszának központjává vált. A városban volt található az ókori világ hét csodája közül az óriási Artemisz templom, mely sok zarándokot vonzott messze földről. Nagy kereskedelmi központ lévén egy gazdag és színes etnikumú és sokfajta vallási irányzatot megjelenítő közösség lakta. A városban élő zsidó és nemzsidó eredetű keresztyén gyülekezet az akkori társadalom minden rétegéből képviselve volt. Voltak köztük rabszolgák, szabadok, gazdagok és szegények és a felsőbb osztályokhoz tartozó férfiak és nők egyaránt. A közösség élete nem volt problémamentes. Ezért is szól Pál sokat az egységről.

A levél 4. fejezetétől a gyülekezet szociális egységének erősítése kerül elő, valószínű azért, mert voltak kirekesztő szándékok, indulatok közöttük. Ha minden rendben lett volna, nem kellett volna

hangsúlyoznia Pálnak: Viseljétek el egymást szeretetben!

Nézzük most versről versre a kijelölt szakasz gazdag mondanivalóját, hogy kibontakozzon előttünk az apostoli üzenet teljessége.

Egyetlen hatalmas körmondat vezeti be a görög eredetiben ezt a második etikai részt, amely hat versen át húzódik. Itt olyan meghatározó szavakkal találkozunk, amelyeket Pál majd később fejt ki: alázat, készség a békére, szelídség, türelem, szeretet. Mit jelentenek ezek a fogalmak ma a palesztin kontextusban? Hogyan élnek meg az ottani emberek? És mit jelent nekünk a lélek egységének valósága ebben a háborús kontextusban? Bibliatanulmányunk célja, hogy imádságos szívvel keressük Isten akaratát, megerősödjünk szeretetében és ezt megéljük közösségeinkben. Így tudunk helyesen imádkozni palesztin testvéreinkkel a békéért.

1. vers. Pál elénk adja, hogyan éljen az, aki az eklésia tagja. A levél etikája kezdettől közösségi etika, az egész gyülekezetre vonatkozik. Nem individualista szemléletről, nem az egyes keresztyén lelki növekedéséről van itt szó, hanem a közösségről. A gyülekezetbe hív el az Úr, ott van a kegyelem forrása, Krisztus gazdag ajándékai a közösségben válnak elérhetővé, megtapasztalhatóvá, ott megerősödhetünk. Így feltöltődve áljuk meg a helyünk a világban, külső kapcsolatainkban is. Nem véletlenül kerül elő az 5. versben az egy keresztség, ami összekapcsol mindenkit. Ez a kiindulópont, erre kell emlékezni. A 4. és az 5. vers is a keresztségi hitvallás tartalmára utal, amikor a Krisztussal és egymással való közösség elkezdődött a Szentlélek munkája révén.

Már az első fejezet 18. versében hivatkozik Pál a gyülekezeti tagok elhívására, arra, hogy milyen reménységre hívta meg őket az Úr és milyen gazdag az ő örökségének dicsősége. Elhívásunknak mennyei karaktere van, tehát az örök életre szól és gazdag örökséget jelent már itt a földön. Küzdelmeink között és elégedetlenkedéseinkben nem szabad elfeledkezni erről a gazdag örökségről, ami képessé tehet minket a szent életre. Ehhez méltóan élni, szó szerint járni: aktivitást, dinamizmust jelent, tevékeny jelenlétet a világban és a keresztyén közösségben.

2-3. v. Az itt felsorolt erények, tanácsok a gyülekezetben megvalósuló együttélésre vonatkoznak. Ott kell először kipróbálni, hogyan működik. Ezek az ajándékok feltételezik, hogy a gyülekezet tagjai nem anonim közösséget alkotnak, ismerik egymást. Az együttélés során kapcsolati hálóba kerülnek egymással. Ennek a hálónak kell hordozó, megtartó közösséggé válni a nehézségek idején. A 2. versben az egymás elviseléséhez szükséges ajándékok felsorolása kezdődik:

1. alázat: az antik gondolkodásban nem erény, nincs értéke, ott sokkal inkább a sikeres élet, a dicsőség ellentétének tekintették. Sokan ma is szolgálalkúséget értenek alatta, pedig valójában reális önismeretre vezet. Már az Ószövetségben is nagyon fontos erénynek számít: a 37. zsoltár szerint az alázatosak öröklik a földet és teljes békességet élveznek (37,11). Az alázatos ember tudja: szemben az énközpontúsággal és öntömjénezéssel Isten előtt mindig üres a kezünk, mindig kegyelemre szorulunk, mert mindenben megajándékozottak vagyunk, ezért csak alázattal állhatunk meg előtte. Ennek az erénynek a gyakorlása a dicsekedésre hajlamos homo naturalis megváltozását jelzi, homo krisztianuszok úgy leszünk, ha öndicséret helyett Istenbe vetett bizalommal tekintünk egymásra.

2. szelídség: Aristotelész szerint a harag és a szenvtelenség, közömbösség közti magatartás ez. A szelídségben jelenik meg az alázat, nem játssza meg magát. Ugy is mondhatjuk, hogy az Isten előtti alázat az embertárs előtti szelídségben nyilvánul meg. Nem követelőzik, nem hangoztatja, hogy nekem ez jár, hanem rábízva ügyét Istenre. Az elhíváshoz méltóan élni, szó szerint járni: ez életmódot jelent, a hétköznapi konfliktusokat megoldó technikáját, amikor Krisztus jelenlétében hozom meg a döntéseimet a magánéletemet illetően, mert ő a mérce, rá figyelek. Krisztusban megerősödve, alázattal, szelíden kell végezni a dolgainkat a közösségben: Jézus a Boldogmondásokban a szelídeknek ígéri a földet, így tartozik össze a 37. zsoltár ígérete az alázatosoknak és a szelídség szava Mt 5,5-ben.

3. türelem: szívós kitartást, emberekkel való bánásmódot, tágszívűséget, a feszültségek hosszútávú elhordozását jelenti. Olyan toleranciára való nyitottságot és képességet, amely előbb hallgat, meghallgat, és csak utána beszél. A keresztyén közösség ennek az igazi gyakorlóterepe. Hiszen a gyülekezetben is többféle nézet, elképzelés csap egybe konkrét esetekben, milyen jó, ha türelemmel viszonyulunk egymáshoz!

4. szeretet: agapé, erosz, filia, sztorgé: a görög nyelv sokféle szóval fejezi ki ezt a fogalmat. Az agapé mindig Isten szeretete Krisztusban, az a feltétel nélküli elfogadó szeretet, amelyre válasz a mi hitünk. Elhordozván egymást... nyelvtanilag folyamatot, nem pillanatnyi állapotot fejez ki. Jelenti a harag visszafogását a lehetséges megtérésig: „Téged az Isten jósága megtérésre ösztönöz.” (Róm 2,4)

Arabul az „elvisel” szó a 'hamel', ami szó szerint „hordozni”. Ez egy olyan szó, amelyet sok összefüggésben használnak, beleértve azt is, amikor egy nő terhes. A nők életet hordoznak, embert hoznak a világra. A nők pedig ennél még sokkal többet viselnek: nem csak a munkát, a családot és a

közösséget, hanem a patriarchális társadalmakban rájuk nehezedő egyenlőtlenség súlyát is. A nemi alapú erőszak és a diszkrimináció igazságtalan terhet ró a nőkre szerte a világon. Palesztin testvéreink ennek a teherhordozásnak is hangot adnak az imnap liturgiájában. Hordozó kapcsolatban élni: valakit hordozni, ezt magyarul így is fejezzük ki: viselő valaki, gyermeket hord szíve alatt, legyünk viselők egymással, hordozzuk egymást szívünkben! Ugyanakkor ne felejtsük el, hogy a másiknak is van elhordoznivalója velem kapcsolatban. Viselkedésünk, életstílusunk, beszédünk sokszor jelenthet terhet, nyomasztó problémát szeretteink számára. Ennek felvállalására és hordozására csak az önzetlen agapé-szeretet képesít, amellyel a gyülekezetben Isten igéjéből és a szentségek vételével töltődhetünk fel újra meg újra. Így alakul ki az a kapcsolatot megtartó háló, amely fenntart, ha beüt a baj.

Ez a négy faktor hozza létre azt a békességet, amely az egyetlen lehetséges együttélés az emberek között. Ennek bemutatása, megélése az ekklesia elsőrangú feladata a világban, a méltósággal megélt, elhivatott élet jellemzői: alázat Isten felé, szelídség emberek felé, türelem a kívülállók irányába, a béke köteléke, nem emberi békés szándék csupán, hanem az Isten békessége, amely mindem értelmet meghalad. Ez kell a palesztinoknak, de nekünk is itt, Európában és szerte a világon. Az egység felismerését is ez munkálja, ami adva van a hitben, a keresztségben, az egy Atyában, Krisztus testében, az ökumené gyakorlásában.

Az erények: alázat, szelídség, türelem, szeretet csak a keresztyén közösségben lesznek megvalósítható erényekké. A világi környezettel való békés együttéléshez nagyon stabil, belső szolidaritásra van szükség. Ez a Krisztus teste, ezért is fontos annak egysége, és az erre való emlékeztetés a záró hitvallásban.

Egy Úr, egy hit, egy keresztség, egy Isten és Atya, aki mindenütt jelenvaló, akire számíthatunk. Mindegyikünk számára Krisztus ajándékának mértéke szerint adatott kegyelem. Ez az, amiért imádkozunk a magunk és palesztin testvéreink számára.

Építsünk hálót! Gyakoroljuk egymás felé az elfogadás, szeretet, szelídség erényét!

*Gerőfiné dr. Brebóvszky Éva
evangélikus lelkész*

„Akik békét teremtenek”

A békéhez nem elég, hogy nem szólnak a fegyverek, helyre is kell állítani hozzá azt a kibillent állapotot, amely összefonódik az igazság és a szövetség kérdéseivel.

Hányféleképpen értelmezhetjük a békét? Miben különbözik a keresztyénség és a politika békefogalma? Hogyan viszonyul Isten békéhez, háborúhoz és hogyan értelmezhető mindez a Biblia véres történeteinek fényében? Mi a valódi béketeremtés és miben különbözik a békefenntartástól? Többek között ezeket a kérdéseket is körbejárták az *Igenlő* című podcast-sorozat első részében, rámutatva arra is, hogyan lehet megtartó erővé, ha a Szentírást állítjuk egyházunk, hitünk és egész életünk középpontjába.

A Magyar Bibliatársulat podcast-sorozata az Élő Ige évéhez kapcsolódóan született meg, és adásaiban olyan bibliai alapfogalmakat jár körbe, amelyek nemcsak a hívő emberek számára fontosak, de azok számára is, akik csak most ismerkednek a Bibliával. A békével foglalkozó első rész beszélgetőtársai *Karasszon István*, teológiai professzor, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara Ószövetségi Tanszékének vezetője, református lelkész, és *Pecsuk Ottó*, a Magyar Bibliatársulat főtktára, református lelkész voltak.

A helyreállító béke

A békéről legtöbbször az jut eszünkbe, hogy nem szólnak a fegyverek és az emberek békében élhetnek. Ha azonban alaposabbak vagyunk, beleérthetjük a háborúskodás elkerülését is – mondta Karasszon István. Hozzátette: a trianoni békével például az volt a gond, hogy nem békét teremtett, hanem hozzájárult a második világháború előkészítéséhez.

A héber *shalom* szónak az igei alapja többféle dolgot is jelenthetett: nemcsak békét, hanem fogadalom megtételét és teljesítését, kiszolgáltatottságot, de hadászati kontextusban is előfordul. „*Bele kell hallanunk azt, hogy valaki másnak a kívánságának eleget kell tennünk úgy, hogy megelégedett legyen és így álljon elő a béke. Tehát sokkal inkább kollektív és dinamikus fogalom.*”

Mózes ötödik könyve, a Deuteronomium szerint Isten lényege a szeretet, és ehhez hozzátartoznak a tettek is: Isten kiválasztott, megszabadított, kihozott a szolgálat házából, mert szeret téged. Emiatt neked is szeretned kell Őt, ami azt jelenti, hogy megtartod a törvényt. „*Ha ilyen szeretetteljes viszony van Isten és ember, ember és Isten között, az azt jelenti, hogy a többi embertársadat is szeretni kell. Így lesz ez a szeretetfogalom társadalomszervező tényező. Ha ez megvalósul, akkor van shalom.*”

A professzor szerint a béke kifejezetten teológiai fogalom, az Újszövetségben válik. A Korinthusiakhoz írt második levél kifejti, hogy Isten

A Sarkad-Újteleki Gyülekezet szervezésében közösen imádkoztak Sarkad város baptista és református testvérei a palesztin keresztyényekért és a megbékélésért 2024. március 3-án. Jövőre a baptista gyülekezet látja vendégül az ökumenikus női közösséget.

igazságos, de felmenti a bűnöst, mert Krisztusban megbékélt velünk. Ez azt jelenti, hogy nekünk is meg kell békülnünk Istennel és egymással. Az Efézusi levél pedig az ószövetségi és az újszövetségi nép Krisztusban történt megbékítéséről ír. Ez a bennem élő ó- és újember megbékülésének is útja.

Pecsuk Ottó kifejtette: mind az Ó-, mind az Újszövetségben megjelenik, hogy a béke a rendezettség helyreállítására törekszik, mert az abból kibillent állapot lelki és fizikai értelemben is pusztíthatja az embereket. Az Ószövetségben a békéhez kapcsolódik a szövetség gondolata is: a béke megteremtése mindig egy szövetség helyreállítása is. Ezt továbbviszi az Újszövetség, ahol az üdvösség felé vezető fogalmak közül az egyik legfontosabb a békesség. „Mi, reformátusok kicsit hazabeszélünk, mert Áldás, békességgel köszönünk, és ha már fogalom párosításnál tartunk, az áldás is a békességhez tartozik. Nem nagyon találunk olyan áldásmondást a Bibliában, ahol ne valamilyen békét kívánnának benne.” Az újszövetségi békefogalom a shalomot kifejezetten a megáldottság, a nyugalom, a béke, a kiteljesedés értelmében viszi tovább.

Háború és béke

Hogy van jelen Isten békessége a sok ószövetségi öldöklésben, vérengzésben? – adódik a kérdés. Karasszon István válaszában kifejtette, hogy az Ószövetség szent mivolta mellett történeti beszámoló is, amelynek a hitelességét aláásná, ha elhallgatja vagy elspiritualizálja ezeket az eseteket. A kánaániták kiirtására vonatkozó parancs viszont elsősorban egy teológiai koncepcióra utal: az Úr megígérte az ősatyáknak ezt a földet, cserébe a zsidóságnak egyedül az igaz Istent kell tisztelnie, senki mást. Ez pedig akkor fog sikerülni, ha kiirtják a kánaánita kultúrákat. A történelemből azonban tudjuk, hogy ez nem történt meg.

Az ószövetségi történelemszemlélet szerint a zsidó nép hűtlen volt, és minden bajnak az volt az okozója, hogy meghagyták a bálványimádást és az Istennek való engedetlenséget azon a földön, amit Isten nekik ígért – mondta Pecsuk Ottó. Hozzátette: az ókorban a háború általában népiirtásokkal járt, és sajnos ma sem mondhatjuk azt, hogy már ne járna ezzel. Az aktuális háborúk kapcsán leszögezte: mind az ukrainai, mind a szentföldi konfliktusok megrendítőek, és a világhatalmak felelőssége óriási abban, hogy ne élezzék tovább az ellentéteket saját hatalmi játszmáik érdekében.

„Az Ószövetségben is fontos, hogy a béke nem egy izolált fogalom: összekapcsolódik az igazság kérdésével, a szövetség kérdésével. Az Ószövetség hamis prófétái vissza tudtak élni azgal, hogy csak azt mondogatták: legyen béke. Az igazi próféták azonban azt mondták a népnek, hogy amíg meg nem térnek, addig nem lesz béke. A béke nem hivatott

igazságtalanságot elfedni” – szögezte le Pecsuk Ottó. „Minden épeszű ember békét kíván minden konfliktusban, de ha a béke nem megnyugtató és nem igazságos, akkor csak elodázza a háborút. Amit mi tehetünk, hogy imádkozunk a békéért, és ez is a dolgunk, ha komolyan vesszük, hogy Krisztus a békesség fejedelme.”

Békességre törekvés

„Boldogok, akik békét teremtenek, mert ők Isten fiainak nevezetnek” – olvashatjuk a Hegyi beszédben. Karasszon István szerint Jézus ezzel azt akarta mondani az őt hallgató közösségnek, hogy a békességre való törekvéssel többet érnek, mint militáns politikát képviselve. „Shalomot értett rajta, ami a harmonikus életre való törekvés is, ennek kell jelen lennie az életünkben.”

„Bizonyos értelemben ez egy újrakonstituálása Isten népének” – mondta Pecsuk Ottó. „Isten a békesség Istene, Ő az, aki békét teremt, de ez nem azt jelenti, hogy Isten maga békés, tehát nem egy tulajdonságáról van szó, hanem arról, hogy shalomot munkál. Ez az a funkció, amit Jézus a Hegyi beszéd hallgatóságának tulajdonít.” Jézus az Isten országát hirdeti meg, és az nem a status quo megőrzése, hanem Isten akaratának megvalósítása látható földi feltételek között.

A Rómaiakhoz írt levélben Pál apostol számtalan helyen igyekszik segítséget adni az akkori hívő közösség számára abban, hogy a közöttük feszülő ellentétek ellenére is testvéreknek tekintsék egymást. Pál próbál olyan identitásdarabokat adni nekik, amelyből összeáll, hogy mit jelent együtt közösségekben lenni. Az csak a minimum feltétel, hogy „éljete minden emberrel békességben”, de a Magyar Bibliatársulat főtákar szerint ezt a keresztyéneknek etikailag mindig felül kell teljesítenie, sohasem alul. Más kérdés, hogy néha még ennek sem tudunk megfelelni.

Arra a kérdésre, hogy a békefenntartó KFOR katona mennyiben tekinthető béketeremtőnek, Pecsuk Ottó kifejtette: a békefenntartó nem feltétlen béketeremtő. Karasszon István szerint a békefenntartó katona is lehet bibliai értelemben véve béketeremtővé, ha az ő életében is jelen van a shalomra, a harmonikus életre való törekvés.

A tanszékvezető professzor kifejtette: Magyarországon béke van, amiért hálát kell adnunk, de a verbális megnyilatkozások folyamatosan durvulnak, és ennek következtében egyre jobban szaporodnak az erőszakos cselekmények is. „Itt tudatosan kell eljárunk. Remélem, a keresztyének még tudnak máshogy beszélni, és fel tudják hívni a társadalom figyelmét arra, hogy ez nagyon rossz út, és el fogja rontani azt a békét, amely még részben megvan, és amit mindenképpen Isten ajándékának tekintünk.”

Barna Bálint, parokia.hu

A hála ereje

A hálás attitűd és magatartás kiránthat bennünket meggyőződéseink zsákutcájából és a valóság felé nyithat kaput – tudtuk meg dr. Ferenczi Andreától, a Károli Gáspár Református Egyetem Pszichológiai Intézete Személyiség- és Egészségpszichológiai Tanszékének adjunktusától, aki több éve kutja a hála és a mentális egészség összefüggését.

Hogyan lehetne meghatározni a hála fogalmát?

Sokan sokféleképpen közelítettek már a hálához. Ciceró szerint a hála nemcsak a legjelentősebb érték, hanem valamennyinek a forrása is. Seneca az ember legszebb cselekedetének tekintette. Aquinoi Szent Tamás a hála kapcsolati aspektusát emelte ki, ami például a szülő–gyermek, ember–Isten, tanítvány–mester viszonyából táplálkozik. Adam Smith skót közgazdász, filozófus szenvedélyként, hangulatként hivatkozik rá, a társadalom építőköveként. Rousseau a hálát a legmélyebb emberi érzelemnek nevezi. Én úgy gondolkodom a háláról, mint ami egyfajta előfeszítettség arra vonatkozóan, hogy a társas helyzeteket pozitívan értelmezzük. Tágabb értelemben pedig a világ, az élet egészére vonatkozó, abban a jó dolgokat felismerő és megbecsülő szemléletmódként.

A pszichológia hogyan értelmezi a hálát?

Egyrészt érzelmként vagy érzelmi állapotként, amikor hálásak vagyunk egy másik személynek a jóért, amit tett értünk. Ugyanakkor stabil vonás is lehet, ha nemcsak egy helyzetre adott válasz vagy reakció a hála, hanem általában véve is hálásak vagyunk. Azok, akiknél a hála személyiségvonás, azaz életvitelszerűen hálásak, ők erősebb, nagyobb hálát élnek meg egy pozitív történés hatására, illetve gyakrabban vált ki hálát náluk egy kisebb gesztus vagy kedvesség is.

Mikor és miért fordult a pszichológia figyelme a hála felé?

A lélektan területén a 2000-es években megjelent új irányzat a betegségek és azok gyógyítása mellett ráirányította a figyelmet az emberi erősségekre, a fejlődési lehetőségekre és a jóllét kérdéseire is. A mentális zavarok megnövekedett száma miatt előtérbe került a megelőzés, így az olyan pozitív érzelmek, mint a megbocsátás, a remény, a megelégedettség és a hála kiemelten fontos területe lett a pozitív pszichológiának. A stigmatizálás helyett az egyén belső erőforrásait, erősségeit helyezte a fókuszba. A múlt, a jelenre és a jövőre vonatkozó pozitív értelmekek átélése pedig a mentális egészség alapja lett.

Hozzájárulhat-e a gondolkodásunk megváltoztatása testi-lelki egészségünkhöz vagy gyógyulásunkhoz?

Sok és sokféle szakember állítja, hogy a szenvedés az eseményekkel kapcsolatos meggyőződéseinkből fakad.

A sztoikusok szerint egyetlen dolgot befolyásolhatunk: a körülményekkel kapcsolatos értékítéletünket, meggyőződésünket. Ez nem rossz hír, ha az értékítéleteink okozzák a lelki problémákat. Tegyük fel, hogy valaki méltánytalanul bánik velünk. Az életvitelszerűen hálás ember, noha fájhat neki, amit hallott vagy tapasztalt, nem adja át magát a csüggedésnek, a haragnak, a bosszúnak, mert átlátja, hogy végül is semmi rossz nem történt vele. Lehangolt, levert csak akkor lehetne, ha úgy ítélné meg, hogy a másik ártott neki. Sajnos egész életünkben arra kondicionálnak bennünket, hogy így ítéljük meg a helyzetet. A hálás attitűd és magatartás kiránthat bennünket meggyőződéseink zsákutcájából és a valóság, ezzel együtt a lelki egészség felé nyithat kaput.

Ezek alapján milyen összefüggés mutatható ki a hála és életünk minősége között?

Ahogy vizsgálatunk egyik résztvevője nagyon érzékletesen megfogalmazta: „Az esti hálalistám, ahogy végigmegyek a nap eseményein, kezdi újra írni életem történetét a jelenben, és kezdem úgy érezni magam, mint akit kiragadtak a tűzből, kimenekítettek és megmentettek.” Noha egónk gyakran kampányol a hiány és a félelem mellett, amikor mégis sikerül elcsípnünk és megköszönnünk mindazt a jót, ami körülvesz bennünket, hamar észrevehetjük, hogy oldódik a szorongásunk, jobb baráttá és társsá válunk, javul a teljesítményünk, jobban tudjuk mozgósítani problémamegoldó felkészültségeinket, ellenállóbbak leszünk a stresszel szemben, jobban alszunk, még a reggeli kávénak is jobb íze lehet, és határozottan kedvesebbnek látjuk a bennünket körülvevő embereket. Aki hajlamosabb a hála életvitelszerű megélésére, gyakrabban él meg más pozitív érzelmeket is és ritkábban tapasztal negatívakat. A gyakorta megélt pozitív érzelmek abban segítenek, hogy elégedettebbek legyünk az életünkkel.

Saját kutatásai is megerősítették ezeket?

Igen, a hála hatásának meglepően széles spektrumával találkoztunk. Középiskolásoknál összefüggést találtunk a hála és az önértékelés, a kooperatív konfliktusmegoldás, valamint a negatív megítéléstől való félelem között. Az idősebb korosztálynál – akiknél a múlt gyakran rákúszik a jelenre – segít kimozdulni a hibák és hiányok szűk keretei közül. A hálán keresztül erősödik a múlttal kapcsolatos pozitív szemléletmód. Pedagógusoknál azt láttuk, hogy a hála rendszeres gyakorlásának hatására erősödött az étellel szembeni pozitív attitűd és a koherenciaérzés, gyarapodtak személyes erőforrásaik. Egészségügyi dolgozóknál adaptívabb megküzdési stratégiák kialakításához vezetett a négyhetes hálanapló vezetés. Várandós kismamáknál csökkentek a depresszív tüneteket, ami összefüggésben van a normális születési

súllyal és az anya-gyermek kötődéssel. A Covid második hullámában többszáz fő bevonásával végzett vizsgálatunk azt mutatta, hogy a hálanapló vezetés olyan tapasztalatokkal képes gazdagítani az egyént akár két hét alatt is, amelyek az élet egészét megélésre érdemesebbé teszik, függetlenül attól, hogy az összességében kielégítő-e.

Hogyan kell elképzelniünk ezeket a kutatásokat?

Egy kérdőívcsomag – amely a különböző célcsoportoknál más-más skálákat tartalmazott – felvétele után arra kértük a résztvevőket, hogy általában négy, ritkábban két hétig vezessenek hálanaplót, azaz minden nap végén írjanak le legalább öt dolgot, amiért aznap hálásak. Ezt követően ismét kitöltöttük a kérdőíveket és megnéztük, mi változott. A naplóvezetés segít észrevenni és rögzíteni az élet azon aspektusait, amelyek felett a mindennapok során legtöbbször átsiklanánk, vagy nem ruháznánk fel azokat különösebb érzelmi tartalommal. Amikor figyelmünket arra irányítjuk, ami van, ahelyett, ami hiányzik, illetve amikor a dolgok milyensége helyett a dolgok meglétére kezdünk el koncentrálni, újra értelmezzük azt is, hogy mi számít fontosnak. Felismerhetjük, hogy a rendelkezésünkre álló dolgok bőségesen elegendők. A hálanapló vezetés segít örülni, számba venni és megünnepelni a napokat, megragadni fontos pillanatokat.

Beépíthető-e a hála a személyiségbe, hogy az ne csupán rutin legyen, hanem olyan átélt pillanat, amely az említettekhez hasonló változásokat hozhat?

Igen, a hála tanulható és egész életünkben fejleszthető képesség. Egyéb pozitív szokásokhoz hasonlóan sok ismétléssel lehet elsajátítani és megszilárdítani. Ugyanakkor a hálás hozzáállás hamarabb válik életvitelünk részévé, ha hasonló emberek vesznek körül bennünket. Nagyon nehéz kifejleszteniünk magunkban a hálára való készséget, ha a környezetünkben mindenki a negatívumokra koncentrálni.

Ha rászánánk magunkat erre a tanulásra, mikor és hogyan kezdjünk hozzá?

Például holnap reggel, miután megszólal az ébresztőóra: *Köszönöm, hogy egy újabb napot tölthetek ezen a Földön.* Szeretteink némelyikének talán már nem adatik meg ez a kiváltság. Folytathatjuk később ezzel: *Köszönöm, hogy tudok járni és eljuthatok a munkahelyemre, bevásárolni, sportolni.* Kevés kell a boldog élethez, s mindaz benne van abban, ahogyan gondolkodunk. Vegyük elő azt a füzetet, amit régóta őrizgettünk hasonló célra, és a nap végén gondoljuk át, mi történt aznap. Meséljük el magunknak a hétköznapiakat és az ünnepnapokat. *Minden nap írjunk le négy-öt dolgot, ami*

megmelengette a szívünket, aminek örültünk, amiért hálásak vagyunk, akikért vagy akiknek hálásak vagyunk; mindennapi tevékenységekre is gondolhatunk; önmagunkkal kapcsolatban is megfogalmazhatjuk, amiért hálát érzünk, akár egyéni képességeikért vagy személyiségjegyeikért.

Lényeges ezeket leírni? Nem elég gondolatban összegezni a napot?

Az írás önreflektív cselekvés. Fontos írni. Kellemes következményként, amikor majd megkérdezik tőlünk, hogy telt az előző hét, hónap, év, emlékezni fogunk rá, s nem mondjuk azt, hogy semmi nem történt. Egy idő után pedig az „emlékező én” jobb információforrás lesz a „tapasztalt én” örömszerzésében is. A hála ilyenformán értelmet tud adni a múltunknak, ugyanakkor segít megbékélnünk a jelennel és látást is adhat a jövőre nézve.

Miben látja a hálakutatás átfogó és távlati célját?

Az elmúlt években közel ezer személyt vettünk rá arra, hogy vezessen hálanaplót. Közülük sokan jelezték vissza, hogy négy hét elteltével is folytatták, ami segített a gyász feldolgozásában, az elengedésben, egy nehéz emberi vagy éppen a házastársi kapcsolat rendezésében, a megbocsátásba, hangulatzavarok enyhülésében, sőt, várva várt gyermekük megfogadásában is. A hálakutatás, illetve az eredmények gyakorlati alkalmazása az egyházi lelkigondozással foglalkozókat és a pszichológusokat is közelítheti egymáshoz. A lelkészek és lelkigondozók pedig a hála mentális egészségfejlesztő hatásával is megismertethetik a rájuk bízottakat.

Volt valamilyen személyes indíttatása, amikor elkezdett ezzel a témával foglalkozni?

Ahogy témaválasztásaimat leggyakrabban a Szentírás inspirálja, ezúttal az 50. zsoltáron tűnődtem el, amely az Istennel és a felebaráttal rendezett kapcsolat nem mindig könnyű követelményrendszerét a hála légkörében és Isten szabadításának reménysége alatt állítja elénk. Az eredeti héber szövegből kiderült, hogy a „szabadítás” kifejezéshez leggyakrabban az ellenségtől való megmenekedés kapcsolódik, de jelentésspektrumában megtalálható a szorult élethelyzetből, pszichés megterheltségből vagy akár testi betegségből való kimenekedés is.

Ön miért a leghálásabb?

Életem azon pillanataért, amikor egzisztenciálissá vált a viszony köztem és Isten között, amikortól fogva nem hivatkozhatom többé arra, hogy Isten rejtőzködik. A kegyelemért, hogy nemcsak azt látom, hogy nincs remény, hanem azt is, hogy csak remény van. Az Istennel és a Bibliával való kapcsolatomért, mert ennél fogva tudhatom, ki vagyok, és ettől a kapcsolattól függ az is, hogy kivé lesznek. (Barna Bálint, *parokia.hu*)

A szabadságról és a békességről

Mit jelent és mire hív keresztyén szabadságunk 176 évvel 1848 márciusa után, a böjti csendben, a húsvéthoz közeledve? Mai tetteinkkel megfogalmazzuk valamilyen formában, mit jelent keresztyénnek lenni a XXI. században, ezért felelősségünk van abban, mit hagyunk örökül a következő generációknak. Gondolatok március 15-e ünnepén a külső és a belső szabadságról.

*„Ez nem ajándék. Ingyen ezt nem adják,
Hol áldozat nincs, nincs szabadság.
Ott van csupán, ahol szarát megértve
Meghalni tudnak, és élni mernek érte.”*

Bár Heltai Jenő a II. világháború vége felé írta e sorokat, kétségtelen, hogy ma, amikor az 1848-49-es szabadságharc kitörésére, hőseire és eszméjére emlékezünk, szintén fontos üzenetté válhatnak. Most, több mint három évtizeddel a rendszerváltás után, bizonyosan nem az a kérdés a szabadsággal kapcsolatban, mint a 176 évvel ezelőtti tavaszi napokon. Ma sokkal fontosabb feltennünk azokat a kérdéseket, hogyan élhetünk a szabadságért, hogyan élhetünk a szabadsággal? És miként tehetjük ezt egyházként, református keresztyénként?

Sokáig tételmondat volt a családban egy kifejezés: „A békesség kedvéért.” Leginkább azt jelentette, jobb különböző konfliktusokat nem felvállalni, jobb kényes kérdéseket nem feszegetni. Később ismerősként üdvözöltem ezt a hozzáállást a tanulmányaim során és különböző intézményi kultúrákban is. Azonban egy idő után fontosabbá vált néhány kérdés, amelyeket annyi éven át elfelejtettünk feltenni: Kinek a békességéről van egyáltalán szó? Mit értünk e jól csengő fogalom alatt? Összetartó erőt, egységet, értéket vagy csak ki nem mondott igazságokat és fel nem dolgozott traumákat?

Ezek a gondolatok kapcsolódtak össze elválaszthatatlanul a szabadsággal: azzal, hogy létezik lelkiismereti szabadság, létezik szólásszabadság és van különbség abban, hogy valakitől vagy valamire vagyunk szabadok. Utóbbi felismerése fordulópontot jelentett, amely hosszú idő után képes volt változást hozni – legalábbis a szűk családban. Ehhez azonban szembenézésre és a strukturális, messzi múltba nyúló problémák feltárására volt szükség. Mindez egyszerre volt fájdalmas és időigényes, ugyanakkor elhozta azt a békességet, amelyért már tényleg érdemes dolgozni.

Sokszor eszembe jutott ez a különös utazás az elmúlt hetekben, amikor egyházunk vélt vagy valós békessége kezdett repedezni. A kérdések ebben az esetben is hasonló sorrendben adódtak, azzal együtt,

mire hív keresztyén szabadságunk ezekben a napokban, a böjti csendben, a húsvéthoz közeledve?

Minden mai tettünkkel megfogalmazzuk valamilyen formában, mi a XXI. században a keresztyénség, mi a reformátusság. Ezért nem lehet mindegy, milyen közösségbe hívunk másokat és mit hagyunk örökül.

Az egyház küldetése Isten akaratát képviselni a világban – de ehhez képesnek kell lennünk felismerni Isten akaratát. Ebben segít a csend és a megfelelő kérdések megfogalmazása, majd kimondása. Ha ez sikerül, meglátjuk egymásban a felebarátot és a testvért. Azt a másikat, akit közösségbe szeretnénk hívni, akivel együtt szeretnénk bekapcsolódni a misszió folyamatába. A reformáció öröksége, hogy tudjuk, közvetlenül állunk Isten előtt és tudjuk, hogy van felelősségünk egymás iránt, a közösségünk iránt. Van szabadságunk csendben maradni és van szabadságunk szólani – de vajon tudjuk, hogy mikor melyikre van szükség? Képesek vagyunk eldönteni, mikor szólunk, vagy külső erők hatnak ránk? Az alkalmas idő nem a mi kezünkben van, de a lehetőség adott, hogy felismerjük.

Ezért nem szabad megfélemlkezni az egyház prófétai szerepvállalásáról, amely éppúgy irányul befelé, mint kifelé. Sőt, sok esetben először befelé. Amikor a közösséghez szól a hang, a lelkiismereti szabadság érvényesül és bármilyen fájdalmas úton is indulunk el nyomában, képes bátorítani, szembenézésre sarkallni, sebeket tisztítani, majd gyógyítani. Egyenként és közösségként is.

A forradalmi hévben van valami hatalmas és dicsőséges, ahogy abban is, amikor valamitől szeretnénk szabaddá válni. Ott ragyog benne az újrakezdés lehetősége, amely könnyebben mozdit. Ma azonban nem fújnak forradalmi szelek, adott a szabadság és adott a böjti csend is. Jóllehet, az önvizsgálat és a bűnbánat már nem tűnik olyan dicsőségesnek, de a porba hullás lehetőségében is ott van a szabadság – és ugyanúgy benne van az újrakezdés ígérete. (Farkas Zsuzsanna, ttre.hu)

2024. március 15.

„Az értelmesek fényleni fognak, mint a fénylő égbolt, és akik sokakat igazságra vezettek, mint a csillagok, mindörökké.”
(Dániel könyve 12,3)

„Jézus erre ezt mondta: „Aki engem lát, látja az Atyát.”
(János 14,9)

Kedves Testvérek! Ünneplő Gyülekezet!
Március idusa, márciusi ifjak, Pilvax kávéház, 12 pont, Nemzeti dal, kokárda. Szabadság. Egy szív és egy lélek. Ez az a nemzeti ünnepünk, melyről számtalan dolog jut az eszünkbe úgy, hogy még gondolkoznunk sem

kell. Belénk ivódott generációkon át, bensőnkbe nevelték, mikor színeztük a piros-fehér-zöld kis zászlókat, majd lengettük, s talán még a Kossuth nótát is énekeltünk akkor, amikor kis óvodásokként elmentünk a Kossuth kertbe és az emlékmű köré szúrtuk a földbe. Ugyan volt idő, mikor ezt nem lehetett hivatalosan megtenni, mégis a belső tüzet nem lehetett kioltani, mert március 15. emléke örök.

Miért van ez így? Miért szólal meg magunkban?

„Talpra magyar, hí a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk, vagy szabadok?
Ez a kérdés, válasszatok! -
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!” (Petőfi S. Nemzeti dal)

Vagy éppen feljajdul belül:

„Kossuth Lajos azt üzenete:
Elfogyott a regimentje.
Ha még egyszer azt üzeni:
Mindnyájunknak el kell menni!
Éljen a magyar szabadság!
Éljen a haza!” (Kossuth nóta)

A belső, lelki hangunk szól és ontja mindazt, ami számunkra március 15. Ezzel mind így vagyunk. Nincs különbség. Ez a mi ünnepünk. A mi örökségünk. Olyan üzenettel bíró eseménysorozat immár 176 éve, mely értünk és hozzánk szól.

Miért van ez így? Megvallom, sokat gondolkoztam ezen. A választ pedig Wass Albert egy idézetében találtam meg: „A szó akkor ér valamit, ha ember van mögötte.” (Elvásik a Veres csillag – Mőzsi)

Az 1848-as forradalom mögött emberek voltak, csupa nagybetűvel. Nem tökéletes vagy szeplőtelen emberek, de olyanok, akik kiálltak az elveik mellett, akiknek a szavai nem elszálltak a levegőbe, hanem tettekké váltak. Tettekké nem csak akkor, de még az utókorban is. Hiszen ma is beleremeg a lélek, borsószik a hát:

„Hol sírjaink domborulnak,
Unokáink leborulnak,
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket.”

Emberek: mint a lánglelkű Petőfi, vagy mint Jókai, Kossuth, Batthyány, Bem apó, Táncsics Mihály, Deák Ferenc, Széchenyi Ferenc, Arany János, Wesselényi, Eötvös József – az első felelős magyar kormány, el egészen az aradi 13-ig. Akiket lehet, nem teljesen, de jó pár névvel szintén meg tudunk nevezni: Kiss, Pöltenberg, Nagy, Aulich... S hogy ne menjünk messzire, nekünk, sarkadiaknak: Veress Sándor és Veress Ferenc. – „A szó akkor ér valamit, ha ember van mögötte.” – ezért örök, kitörölhetetlen számunkra 1848.

március 15. Még akkor is, ha az ezt követő szabadságharcot eltiporták, de micsoda túlerő kellett hozzá... Vívmányait azonban nem tudták, nem merték eltörölni.

Dániel könyve így fogalmazza ezt meg: *Az értelmesek fényleni fognak, és sokakat igazságra vezettek, mint a csillagok, mindörökké.* Az értelmesek fénylenek, vezetnek, mint a csillagok, az igazságra sokakat. S bár kissé meredeknek tűnhet, de azokat a márciusi napokat akár így is össze lehetne foglalni. S akikről a Szentírás beszél szintén bátrak voltak egy olyan korban, ahol a meghunyászkodás látszott az egyetlen dolognak, mely megmenthet. A választott nép is elnyomásban volt, a római iga vasszigora, mely nem csak uralni akarta a földet és az embereket, de még a kultúrájukat, hitüket, vallási önmeghatározásukat is el akarta venni. Legyetek inkább görögök, gyertek a nagy olvasztó tengelybe.

Sikerült is egy darabig, de aztán jöttek olyan „csillagok”, akik lerázták a rabláncukat, s merték azt mondani: elég. Szóltak és tettek. S olyan emberek voltak a szavak mögött, akikre érdemes volt hallgatni, akiket érdemes volt követni, majd pedig harcolni velük. S ők is győztek, bár hozzánk hasonlóan, nem véglegesen, de csillagokként él emlékük ma is.

Az ember ennyit tehet. Ez a csúcs. Van egy pont, ahonnan már nincs tovább. S ekkor szólal meg az a Jézus, aki ugyan ember volt, de olyan, akit nem lehetett emberi korlátok közé szorítani. Ő az Emberfia, így nagybetűvel. Teljesen olyan, mint mi, de nem azért, mert annak született, hanem azért, mert magára vette mindazt, ami emberi. Hogy tudja, mit jelent teremtményként élni itt a földön. Hogy megtapasztalja emberlétünk egészét, hogy úgy tudjon szólni hozzánk, mint addig senki.

Ő ugyanis Istenként vállalta az emberlétet. Jézusról sokan annyit tartottak a maga korában is, hogy egy rendkívül bölcs tanító, rabbi. De Ő sokkal több volt, mint az olyan bölcs rabbik, akik szavai mögött ott volt maga az ember. Jézus több ennél, s csak Ő lehetett több. Szavai, tanítása mögött ugyanis az Isten állt. A mindenható Úr. Jézus mondja, aki engem lát, látja az Atyát is. Aki engem hallgat, hallja az Atyát is. Aki engem követ, azt követi, aki engem is elküldött: az Istent.

Jézus tanítása azért más, azért több, mint évezredek alatt összesűrűsödött bölcsesség, mert mögötte, mert benne az életet adó, a teremtető Isten van. Az Ő szava élő és ható. Jézus korában épp úgy, mint ötszáz éve, 176 éve, vagy épp napjainkban. A Biblia tanúsága azért nem tűnt el, azért „ér valamit” – amint az idézetben is állt, mert mögötte ott az Isten. Ő a forrás. Ő a súly. Ő a garancia. Isten Igéje soha el nem tűnik. Megmarad, míg világ, a világ.

A világ, melyben él az ember bonyolult, kusza, sötét. Ebbe a sötétségbe kiáltja bele Jézus, hogy Ő az a világosság, mely az összekuszálódott dolgokat kiegyenesíti, aki világossága által elűzi a sötétséget. Ő a megoldás és Ő a válasz. Szavai, tettei mögött ott az Isten.

S hol vagyunk mi? Legyünk azok az értelmesek, akik fénylenek, mint Dániel és barátai, mint azok a márciusi ifjak, akik képesek voltak sokakat igazságra vezetni. Legyünk azok, akik értik Jézus szavát: „*Aki hisz énbenem, az nem énbenem hisz, hanem abban, aki elküldött engem; és aki engem lát, az azt látja, aki elküldött engem. Én világossággul jöttem a világba, hogy aki hisz énbenem, ne maradjon a sötétségben.*” (Jn 12,44–46)

Kedves Testvéreim! Keresztyén hitünk lényege ez. Ez az esszenciája: aki Jézust látja, hallja, az Atyát látja, hallja. Nekünk pedig Róla kell hitvallást tennünk. Semmi sem rólunk szól, hanem Jézusról. A mi szavunk akkor ér valamit, ha mögötte Jézus áll, és akkor olyan örömünk, olyan kincsünk van, mely örök és elveszíthetetlen:

*„Nem igaz, hogy az élet rút, kegyetlen,
sok öröm van, elveszíthetetlen.*

*Van öröm, amely mindörökre tart,
nem árt neki szó, se tűz, se kard,
se fagy, se szélvész, átok vagy nyomor,
mitől a világ oly sokszor komor.*

*Van öröm, amely soha nem apad,
s ez az öröm: add másoknak magad!
Míg élsz, magadat mindig adhatod.
Adj szót, vigaszt, ha van falatot,
derűt, tudást, vagy békítő kezet,
mindez Tiéd! Vesd másba s nézheted,
hogy nő vetésed, hozzá dús kalászt,
s meggazdagítva lelked asztalát.*

*Csoda történik: minél többet adsz,
Te magad annál gazdagabb maradsz.”*
(Bodás János: *Elveszíthetetlen öröm*)

Ámen

Dr. Koncz-Vágási Katalin lp.

Református tábori lelkészek a szabadságharc sűrűjében

A református tábori lelkészek fegyveres szolgálattal, lelkigondozással, sebesültek ápolásával járultak hozzá az 1848–49-es szabadságharchoz. Gyűjtő hangú beszédek harcba hívták a honvédeket és nemzetőröket, de ha kellett, a betegek és megtört szívűek istápolásával vették ki részüket a küzdelemből, és a megtorlások idején is sorsközösséget vállaltak bajtársaikkal.

A 1848–49-es forradalom és szabadságharc a magyarországi keresztyén egyházakat, köztük a református egyházat is mélyen megérintette. A lelkészek nem csupán beszédekkel, prédikációkkal vették ki részüket a küzdelemből, hanem akár a harctereken sebesültek ápolásával, a katonák lelkigondozásával segítettek a Batthyány-kormányt, később pedig a Kossuth vezette kormányzatot. Ennek egyik legkézenfekvőbb módja a tábori lelkészi szolgálat volt, amelyre a protestáns lelkipásztoroknak a forradalmat megelőzően, az 1830-as években nyílt először lehetőségük az itáliai magyar ezredeknél. Ez egy-egy evangélikus és református lelkészt jelentett. A forradalom évében *Taubner Károly* lutheránus és *Harsányi Sámuel* kálvinista lelkészek töltötték be ezeket az pozíciókat. Utóbbi tavasszal és nyáron Milánóban tartózkodott, minden vasárnap és ünnepnap istentiszteletet tartott, úrvacsorát osztott, ősszel és télen pedig a helyőrségekben látogatta a katonákat.

A forradalom évében – feltehetően adminisztrációs nehézségek miatt – csupán néhány, és kizárólag katolikus tábori papot neveztek ki a magyar hadseregben, bár a hadügyminisztérium kifejezetten törekedett a felekezetek közötti egyenlőség érvényesítésére. A szabadságharc idején mintegy húsz református lelkipásztor szeretett volna tábori lelkésként szolgálni a hadseregben, de csak néhányukat nevezték ki. A jelentkezők szempontjából célravezetőbb volt, ha először csatlakoztak a hadsereghez, és utána próbálták meg elérni, hogy tábori lelkészi pozíciót kapjanak. A hadsereg első református tábori lelkészét 1849. február 6-án nevezték ki a 17. (Bocskai) huszárezredhez. *Ecsedi Károly* hajdúböszörményi református segédlelkész a szabadságharc leveréséig szolgált az ezredben, a fegyverletételt követően pedig Debrecenben jelentkezett a tiszántúli szuperintendensnél, és Nagylónyan szolgált. A tábori lelkészek alacsony száma miatt felértékelődött a nemzetőrségi és a kisegítő tábori lelkipásztorok szerepe.

Így jelentkezett *Tompa Mihály* költő is a gömői önkéntes mozgó nemzetőr zászlóaljba. Részt vett az 1848. októberi harcokban, például a schwechati csatában is. Ritka esetnek számított, ha egy nemzetőr alakulathoz kirendeltek egy lelkészt, nem volt ugyanis elég önkéntes. A nemzetőrség tábori lelkészei egyfajta átmentet képeztek a hadsereg tábori lelkészei és a kisegítő tábori lelkipásztorkodás között. A nemzetőrök tisztjeiket századosi rangig maguk jelölhették ki, ezen felül pedig egy orvost és egy lelkészt is választhattak. Ebből ugyan nem következik, hogy a köztük szolgáló tábori lelkészeknek automatikusan tiszti rangja lett volna, mégis a tisztikarhoz számították őket, ahogyan a hadseregben is.

A szabadságharc idején a nemzetőröket és a reguláris alakulatokat vegyesen vetették be, így a tábori lelkészek munkája sem tért el markánsan a két csapatípus kötelékében. Előfordult például, hogy *Sisvay Márton* egri plébános, a Heves megyei nemzetőrség első zászlóaljának tábori papja sorkatonáknak mutatott be szentmisét. *Kun Károly* lászlómagyarcsaholyi református lelkész pedig nemzetőrségi lelkészként látta el a honvédek lelkigondozását. Fontos különbségnek számított, hogy a nemzetőrségnél szolgálók kötetlenebbül mozoghattak a táborokban, továbbá a szolgálati idejük is rövidebb volt.

A hadseregbe jelentkező lelkészek nem minden esetben voltak elégedettek a feladatkörükkel. *Kármán Pál* kecskeméti református segédlelkész például Kossuth Lajosnak írt levelében kifejti, hogy meg kell erősíteni a magyarok azon hitét, hogy a győzelem elengedhetetlen, mert különben mindnyájukat legyilkolják. „...és én ezen hitet a legdühösebb fanatizmusig szeretném felcsigázni, – mit Kecskeméten a szőcsékből meglehetősen sikerrel cselekedtem is... E végre szükségesnek látom a tábori lelkészi hivatal nagyobb kiterjedésben felállítani, – oly módon, hogy a tábori lelkészek – kik egyről [sic!] egyig mind jó szónokok legyenek – mint ilyenek ne volnának csupán a táborhoz kötve, hanem szabadságukban álljon, sőt kötelességük legyen, az egész országban keresztül-kecskésül járni, a magyar közvéleményt mindenütt buzdítani, fanatizálni, – a más ajkúakat pedig a magyar iránti szimpátiára bírni” – írta Kossuthnak. Az igencsak formabontó javaslatnak végül nem lett fogantatja, de ez a levél is rámutat arra, hogy a református lelkészek milyen lelkesedéssel és gyakorta radikális meggyőződéssel álltak ki a szabadságharc ügye mellett.

A tábori lelkészek a katonák lelkesítése mellett kivették részüket a vigasztalásból és a sebesültek ápolásából is. Ahogy a harcok egyre fokozódtak, a kórházakba is egyre több lelkészt neveztek ki. A kórházi lelkészek feladatait pontosan előírták, a kórházparancsnokkal való kapcsolattartástól a halotti bizonyítványok gyűjtéséig és hadügyminisztériumhoz való továbbításáig. A kötelességeik közé tartozott biztosítani a sebesültek számára a felekezet szerinti lelkigondozást is. „Ha nem kat[olikus] vallásához tartozó betegek vagy sebesültek vannak a kórházban, s ezek saját vallásuk vigasztalásában akarnak részesülni, azon esetre gondoskodik a kórházi lelkész, hogy a kórház parancsnoksága által a helybéli protestáns, görög n[em] egyesült, v[agy] izraelita lelkész a nevezett beteg, vagy sebesült azonnali ellátására felszólíttassék” – olvasható a szabályzatban.

A szabadságharc bukását követően az abban részt vevő református lelkészek sem úszták meg büntetés nélkül. A megtorlásokat vezénylő Haynau cs. kir. táborszernagy, a magyarországi cs. kir. csapatok

főparancsnoka Győrött kiadott kiáltványában rögtönítélő haditörvényszékek felállítására adott utasítást. Ezek a lelkészek esetében főként a felségsértő beszédek és cselekmények után nyomoztak, amelyek halálbüntetést vontak maguk után. A magyar hadsereg tábori lelkészeinek többsége nem menekült el az országból, így az amnesztiában részesülő komáromi védőket leszámítva rájuk is haditörvényszék várt. Haynau később a polgári közigazgatás tisztviselői, a hadügyészek, a tábori lelkészek és számvevők esetében megszüntette az eljárásokat.

Az egyházi vezetők ebben a helyzetben általában igyekeztek menteni papjaikat, lelkészeiket, de voltak köztük olyanok is, akik gyorsan alkalmazkodtak az új viszonyokhoz. *Szoboszlai Pap István* tiszántúli református szuperintendens például naplójában így írt az orosz csapatok bevonulásáról: „Rettenetes nap. De engem az vigasztalt, biztatott, éltetett, hogy jobb jövődő kezdődik ez nappal s eljövend a békének, a törvényes rendnek általam mindig szívósakadva óhajtott ideje. Fejős tehenem végkép oda marada.” Később pedig már úgy ítélte meg, hogy „...Isten bocsáta ránk időket, midőn velünk, egyházi szolgálókkal megtörtént, mi írva vagyon: mind a pap, mind a próféta tévelygettek a látásban, elhatalmazék általános az elmének forró láza és mi mindnyájban, mint a jubok, eltévelyedtünk.” A letartóztatott Könyves Tóth Mihály lelképásztör érdekében még igyekezett közbenjárni, sikertelenül. A lelkészt a liberális, demokratikus folyamatok melletti lelkesítő beszédei miatt először halálra, majd húsz év várfogságra ítélték. Végül 1856-ban amnesztiával szabadult, de hosszú ideig nem vállalhatott lelkészi és tanítói állást. A már említett Ecsedi Károly ügyében a szuperintendens várakozásra szólította fel a lelkészt, amíg ügyében előrelépés nem történik, tehát nem próbált segíteni neki. 1850-ben pedig már egyértelműen politikai indíttatásból megfosztotta margitai lelkészi hivatalától.

A tábori lelkészek egy kis része, tartva a megtorlásoktól, az emigráció mellett döntött. Törökországban a református istentiszteleteket *Ács Gedeon* vezette, aki ugyan nem volt tábori lelkész a szabadságharc alatt, de az emigrációban ő látta el az emigráns vezetők lelképásztori szolgálatát. A megtorlások után, az 1850-es évek második felében amnesztiával szabadultak az utolsó elítéltek, köztük tábori lelkészek is, akik ha nem is rögtön, de előbb-utóbb visszakerültek a szószékre, ezzel is erősítve az ellenzék hangját az országban. A kiegyezést követően megalakuló honvédegyletekben rendszerint megtaláljuk a református tábori lelkészeket is, akik ilyen módon is tovább ápolták a szabadságharc emlékét.

(Pap László, *reformatus.hu*)

Kossuth Sarkadon

1849 augusztus első napjaiban Kossuth Lajos kormánya már menekülő félben volt. Csak azt nem tudták éppen, hogy hova, merre meneküljenek. Nyugat felől az osztrák, kelet felől az orosz hadak előnyomulása a menekülés lehetőségét szűk térre szabta. Debrecenben is erről tárgyaltak. Két város jött mindössze számításba: Szeged, vagy Arad. Kossuth úgy döntött, hogy kormánya Szegedre menjen; ő is utánuk jön. Azt azonban már érezték, sőt tudták, hogy kormányzásuk napjai meg vannak számlálva; ezen körülményt a menekülésnél mindenesetre figyelembe kellett venni. Az útirányt is ehhez képest szabták meg. Kossuth maga, aki csak egy-két nappal később menekült Debrecenből, mindenesetre olyan útirányt választott, hogy még az utolsó percben is eldönthesse: Szegedre, vagy Aradra menjen.

Így ejtette útjába Sarkadot, amelyik a Debrecenből vezető országúton a közös útirány utolsó állomása. Itt aztán már feltétlenül döntenie kellett afelől, hogy Szegedre, vagy Aradra vezet a menekülés útja. Ilyen életbevágó fontos kérdés eldöntése előtt — ha még van idő — előbb aludni kell egyet. Így töltött el Kossuth Lajos egy gondterhelt éjszakát Sarkadon.

Mindenesetre szinte holtbizonyosra kell venni azt, hogy Kossuth úti programja a legapróbb részletekig előre ki volt dolgozva: tudta előre, mely falvakon megy keresztül, hol pihennek meg, sőt azt is, hogy Sarkadon kinél hál meg, annál is inkább, mert szűkebb környezetéhez tartozott a sarkadi *Diósi* fiú, aki a Bleyerek és okányi Schwarzok közeli rokona volt, és aki el is kísérte Kossuthot az emigrációba. Londonból a sarkadi református lelkésszel, *Oswát* esperessel élénk levelezést folytatott (finom angol borotvapengét is küldött neki ajándékba, de egyik sarkadi rokonának: *Frischer Pepi* házassága alkalmával nászajándékot (Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem Könyvtára küldött). Ez a Diósi fiú, kísérte az inkognitóban menekülő Kossuth Lajost Sarkadra rokonának, a község egyik legtekintélyesebb polgárának: *Bleyer Izsáknak*, a zsidó hitközség főbírójának házába (ott ahol a „Központ” van). Még azon éjjelen Kossuth futár által kormányát Szegedről Aradra dirigálta: ő is — úgymond — Aradnak tart.

Hajnalra ébredve az öreg Bleyer Izsák maga is egészen Kisjenőig kísérte szentként tisztelt vendégét és a maga módján áldásimákat rebegve, könnyáztatta szemmel bocsájtotta útjára Kossuth Lajost. Egy darabig még ott állt, nézett a menekülő után. Csak másnap este érkezett vissza, de nem tudott azonnal hazamenni, hosszú ideig ténfergett az utcán nehéz szívvel; elment fiának háza előtt: sötét mindenfelé. Még nem jött haza a harcok mezejéről, semmi hír... Így

bús gondolatokkal telten tért vissza otthonába. Hűséges neje virrasztva várt reá, a többiek már aludtak.

Szótlanul ült le az öreg zsidóbíró egy mély fotelbe és elgondolkodott, százszor átgondolta, százszor átélte a szomorúságában is fenséges éjszakának eseményeit, gondolatai kísérték a menekülő Kossuthot, majd visszazálltak szerény házába és úgy érezte, szentélyé avatta azt a szobát, azt az ágyat Kossuth apáknak álma és valami megragadta, húzta, hogy megnézzé a szent emlékké avatott helyet. Megragadó látvány tárult szemei elé: hároméves fiú unokája aludta ártatlan álmát Kossuth ágyában. E megkapó pillanatban született meg elhatározása: — E hely őt őrizte, apád Érte vérzik — ki tudja, hol bolyong — legyen a te neved ezentúl „Lajos”. Ezért van a régi feljegyzésekben a „Leopold” név „Lajos”-ra átírva. Mindezt pedig a Kossuth Lajosról elnevezett gyermek édesapja: id. *Bleyer Jakab* (az öreg Spitzer dr. sógora) maga mondotta el, fia: Lajos megismételte, ennek fia: Ferenc megerősítette... és így él ez a köztudatban mind a mai napig.

(*A százéves sarkadi zsidóság Emlékkönyve 1837-1937*)

Benedek Elek: Fecske, fecske

Fecske, fecske, Isten madárkája,
Itt a házunk, szállj le szépen rája.
Áll a ház is, a fészek is rajta,
Te utánad, hej, mennyit sóhajta!

Fecske, fecske, légy a mi vendégünk,
Este, reggel csicseregj minékünk.
Csicseregj el legszebbik nótádat:
"Szeretem én az én szép hazámat."

Fecske, fecske, ugye legjobb itthon?
A fészkedért ugye sírtál titkon?
"Sírtam, sírtam puha kis
fészkemért,
De még inkább az én szép
hazámért!"

A huszárból lett lelkipásztor

Fiatalt főiskolásként vált a kecskeméti diákság vezérévé 1848 márciusában, néhány hónappal később már a Zrínyi-szászlóalj honvédeként küzdött Perczel Mór oldalán. Ozoránál tagja volt a horvát csapatokat visszaszorító honvédeknek, később Károlyi Mihály gróf huszárezredében szolgált, ahol hadnaggyá léptették elő. Részt vett az isaszegi és a turai csatában, a világosi fegyverletétel otthonában érte, sérüléseiből lábadozva. A szabadságharc után Krisztusnak szentelte életét, a főtí reformátusok lelkeseként pesti esperes, rövid ideig püspökbhelyettes lett. Nemzeti ünnepünkön Vállaji Sipos Pálra emlékezünk.

„Jer, ki e szép bont szereted,
Jer, az ég szólt most melletted,

Egyesülj,

Lelkesülj,

Lánczaidtól menekülj.”

Egy versszak a Nemzeti dalból. Természetesen nem abból, amit az 1848. márciusi események forgatagában vetett papírra Petőfi Sándor. Igaz, ez a költemény is a szabadságra vágyó nép lelkesítése céljából született: alig száz kilométerrel odébb, Kecskeméten fogalmazta meg a református gimnázium latin grammatika segédtanára és ifjúsági seniora, Vállaji Sipos Pál. A férfi egy nappal a pesti forradalom után, kokárdával a mellén tűzte ki a nemzeti színű lobogót a város Ókollégiumának homlokzatára, ahol összegyűlt a környék apraja-nagyja: „...diákok, tanáraik, járőrelők, polgárok, piacolók, vásárlók (...), a kocsisok, a tisztviselők, de még a papok is” – ahogyan Vállaji Sipos dédunokája, Gömöry Katalin írta évekkel ezelőtt. Így indult annak az ifúnak a története, aki a szabadságharc alatt a magyar történelem, később pedig az anyaszentegyház nagykönyvébe is beírta nevét.

Első vezetékneve annak a szatmári településnek a nevét őrzi, ahol családja birtokot kapott 1613-ban, de felmenői sok-sok éve már Kecskeméten éltek és dolgoztak, amikor bölcsője ringani kezdett 1823. március 10-én. Két napra rá keresztelték gazdálkodással foglalkozó szülei, Vállaji Sipos Gábor és Bakó Lília – kilenc gyermekükből csal három maradt életben, Pál volt a legfiatalabb közöttük. „...A zengő szőlőárok meg fölcsattanó szabolcs-szatmári dallamokra mi másról ábrándozhatott volna, mint hogy csak nőjön meg, lóra pattan és kiharcolja a magyaroknak a független országot” – képzelte el Vállaji Sipos gyermekkorát a dédunoka.

Mire a történelem kereke ebbe az irányba fordult volna, a fiú az iskolapadban állt helyt: 1830 és 1833 között a nemzeti osztályok diákja volt, majd elvégezte a grammatikai és humanista osztályokat. 1840 őszén iratkozott be a bölcsészeti képzésre, 1844-ben jogi, 1846-ban lelkesi képzést szerzett kitűnő

eredménnyel a kecskeméti főiskolán – a jogi tanulmányok során tanuló társa volt többek között Jókai Mór is. Tanítói évei alatt a színészetet is kipróbálta, ám 1848 márciusától már nem csak a katedrán tett a haza sorsának jobbra fordításáért.

Vállaji Sipos Pál Nemzeti dalát szélteben-hosszában szavalták Kecskemét utcáin, és nem telt bele néhány hónap, a segédtanár fegyvert fogott az országba betörő csapatok ellen. A Perczel Mór által vezetett Zrínyi-szászlóalj kötelékében előbb a bácskai Verbásznál harcolt a szerbek ellen, majd a pákozdi vereségről mit sem tudó horvát segédc csapatokat fegyverezte le a népfelkelőkből és nemzetőrökből álló magyar sereggel. Október 7-én részese volt az ozorai diadalnak, ahol egy 9000 főből álló császári hadosztállyal tetették le a fegyvert, ám a sok gyaloglástól annyira kisebesedett a lába, hogy tábornoka szabadságra küldte.

Felgyógyulása után eltemette édesapját, a gyászt maga mögött hagyva azonban újból harcra szállt, ezúttal a gróf Károlyi István pest megyei főispán által szervezett huszárezred tagjaként. Vállaji Sipos Pál az apai örökségből csak annyit kért, hogy fegyvert és lovat vehessen magának. Valószínűleg az is nagy hatással lehetett rá, hogy a gróf november 8-án Kecskeméten toborzott huszárokat – az Országos Honvédelmi Bizottmány külön felhívást intézett a városhoz, hogy segítse az ezred felállítását.

Vállaji Sipost az ezredbe lépés után nem sokkal hadnaggyá nevezte ki Károlyi gróf, a minisztérium azonban ekkor még nem fogadta el az előléptetést. Az 1849-es tavaszi hadjárat első diadalát a 16. Károlyi huszárezreddel a soraiban aratták a magyar csapatok Isaszegnél, április 6-án, meghátrálásra késztetve az Alfred Windisch-Grätz vezette császári haderőt. Másfél hónappal később azonban döntés született a 200 ezer fő orosz katonai intervencióról, amely megpecsételte a magyar szabadságért küzdők sorsát. Vállaji Sipos Pál a július 20-i turai csatában hősiiesen harcolt, saját testével védve társait, félholtan maradv a csatatéren.

Gömöry Katalin így festette le a küzdelmet: „...egymás után kapja a legélesebb dőféseket, a vérfakasztó szúrásokat. Tizenhét orosz pika szegeződött ifjú testébe. Őrült kín, megtaszítják, elhomályosul előtte a csatamező... öldöklés, hullák... nyihogó paripák... vérpatak. Lezuhan lováról eszméletlenül...” Főtí bajtársai mentették meg az életét, és futottak vele egy közeli patakhoz, hogy kimossák sebeit. Hadnagyi kinevezése ezután vált hivatalossá – a hírt az ekkor 19 éves Ráday Pál huszárőrnagy vitte meg neki –, azonban még gyógyulófélben volt, amikor Világosnál megtörtént a fegyverletétel.

A kapitulációt követő megtorlás Vállaji Sipost nem érintette, ezért visszatért Kecskemétre, hogy befejezze tanulmányait. 1950-ben letette a kápláni, majd a második lelkesi vizsgát. „Pál öcsém már nem huszár, jó

ekléziára vár. Hadúr zászlaját elbagyta, a Krisztusét választotta” – írt róla versében *Losonczy László*, és ezt követően valóban az Úr szolgálatának szentelte minden idejét. Egy kiskunhalasi tanári megbízatással megszakítva előbb segéd-, majd megválasztott lelkész Sárbogárdon, 1855-ben pedig a fótiak hívják meg pásztoruknak, nem kis részben az 1850-ben ide hazatérő gróf Károlyi Istvánnak köszönhetően. Vállaji Sipos Pál 1892-ben bekövetkezett haláláig terelgette nyáját a településen. Gyülekezete lelkiekben és természeti javakban egyaránt gazdagodott: felújította és bővítette a templomot, oda új orgonát hozatott, parókiát és iskolát építtetett – ahová megszervezte a tanítást –, mi több, leányegyházközségének, Mogyoródnak is imaházat, harangot, tanítói lakást és földet szerzett. A lelkészlak padlását egészen 1867-ig őrzött ’48-as zászlókat, melyeket a kiegyezés évében a Magyar Nemzeti Múzeumnak adományozott.

Lelkipásztori évei alatt az egyházkormányzásban is kitűnt: 1862-ben aljegyzővé, 1866-ban tanácsbíróvá, 1868-ban főjegyzővé, 1871-ben pedig esperessé választották meg a Pesti Református Egyházmegye gyülekezetei. Esperesként szíven viselte az árvák és özvegyek gondozását, a lelkészi javadalmak megemelését. A Dunamelléki Református Egyházkerületben 1870-ben lett tanácsbíró, két évvel később számvevőszéki tag, 1877-ben pedig államsegély-pénztárnok. *Török Pál* püspök halála után, 1884-ben fél évig szolgált az egyházkerület helyettes püspökeként.

Vállaji Sipos Pál 1861-ben vette feleségül *Miskolczy-Szegjártó Franciskát*. A párnak hat gyermeke született, egyikük, Ida Kecskemét első nő írója lett. Dédunokája szerint Vállaji Sipos Pálnál először 1877-ben jelentkeztek fájdalmak a pikaszúrárok helyén, melyek élete végéig elkísérték. 1890-ben, amikor egy temetésen káplánját helyettesítette, megfázott, betegségéből pedig soha nem épült fel. 1892. május 9-én szólította magához az Úr. *Szász Károly* így emlékezett rá ravatala mellett: „*Elhatározásaiban erős, azok keresztülvételében szilárd és kitartó, munkájában fáradhatatlan volt. (...) Ki győzheti meg a halált? Ő hitével azt is meggyőzte, csak testileg halt meg. Szelleme él munkáiban, alkotása eredményeiben.*” Fekete márványból készült síremléke ma a fótiak közös emlékhelye, ahol minden év március 15-én felidézik tetteit és megtartják a város ünnepségét a forradalom kitörésének évfordulóján.

Gömöry Katalin egykori fóti tanítónő a prózai írások mellett több versében is megemlékezik dédapjáról – akit 2012-ben Fót posztumusz díszpolgárává választottak –, az 1992-ben írt *Fótra üzenet* címűben így állítja a jövő nemzedékei elé Isaszeg lelkészhsét, a fóti reformátusok nagy alakját:

„*Március ifja volt Sipos Pál, dédatyám.*

*Ott lángolt Verbászon, ott tüzelt Ozorán,
Isaszeg meg Tura, véres szuronyroham...
vadult ló nyihogón dőlt testén átrohan.*

Megegett Világos, az eset világos.

*Egy az út! Vissza a végvárba! Káhvini egyházba!
Magyari egyházba!*

*Ez a magyarság végvára, mert az a vár az Úr vára.
fundamentuma egy: a hit. S ez ősi hit sosem avítt.*

*Lelke szabadságba vitt. Az Igazság megszabadít.
Áldott, kit eleve elhált. S próbát állni harcba indít.”*

Dezső Attila, parokia.hu

Petőfi Sándor: A magyarok Istene

*Félre, kislelkűek, akik mostan is még
Kétkedni tudtok a jövő felett,
Kik nem hiszitek, hogy egy erős istenség
Őrzi gondosan a magyar nemzetet!*

*Él az a magyarok istene, hazánkat
Átölelve tartja atyai keze;
Midőn minket annyi ellenséges század
Ostromolt vak dühhel: ő védelmeze.*

*Az idők, a népek éktelen viharja
Elfujt volna minket, mint egy porszemet,
De ő szent palástja szárnyát ránk takarta,
S tombolt a vihar, de csak fejünk felett.*

*Nézzetek belé a történet könyvébe,
Mindenütt meglátni vezérnyomdokát,
Mint a folyóvízen által a nap képe,
Áthuzódik rajta aranyhíd gyanánt.*

*Igy keresztüléltünk hosszú ezer évet;
Ezer évig azért tartott volna meg,
Hogy most, amidőn már elértük a révet,
Az utósó habok eltemessenek?*

*Ne gondoljuk ezt, ne káromoljuk őtet,
Mert káromlás, róla illet tenni fel,
Nem hogy egy isten, de még ember sem űzhet
Ily gunyos játékot gyermekeivel!*

*A magyar nemzetnek volt nagy és sok vétke,
S büntetéseit már átszenvedte ő;
De erénye is volt, és jutalmat érte
Még nem nyert... jutalma lesz majd a jövő.*

*Élni fogsz, hazám, mert élned kell... dicsőség
És boldogság lészen a te életed...
Véget ér már a hétköznapi vesződség,
Várd örömmel a szép derült ünnepet!*

(Pest, 1848. április)

Wass Albert: Nagypám tanítása (részlet)

- A szó az ember legnagyobb kincse - mondta volt nagypám, ahogy ott ültünk egy este a borízú almafa alatti kispadon. - Aki oktalanságra pazarolja, Istent gyalázza ezzel. Mert Isten azért adta a szót, hogy gondolatainkat közölni tudjuk egymással, megértsük egymást, és a világ békességét szolgáljuk. A baj az, hogy az elfogultság irányítja ma az emberi világot, és nem a jóakarát. Márpedig az elfogultság gyűlöletet virágzik és pusztulást terem, akárcsak a nadragulya gyökere, a pusztulás pedig eltöröl mindent erről a földről, amit emberi szív és elme alkotott évszázadok alatt.

Tőle tanultam egyik legfontosabb tudásomat, mely végigsegített életem göröngyös útján: a kimondott szó és az emberi idő értékét. Ekkor már iskolába jártam, s egy este ezt mondta nagypám: „Holnap ne jöjj haza az iskolából, hanem eridj egyenest le a tóhoz. Városba kell mennem, de napnyugtára ott várok reád a szokott helyen, a füzes alatt.”

Fölcsillanhatott a szemem, mert szerettem nagypámmal erdőt-mezőt járni, de különösképpen a tavat. „Ott leszek!” - ígértem örömmel.

Másnap azonban történt valami, az én számomra nevezetes dolog, ami kiverte fejemből a nagypámnak tett ígéretet. Tanítóm tudtomra adta, hogy fölvetett az évvégi versenyekre készülő csapatba, mint futót és távugrót. Nagy kitüntetés volt ez! A futással nem is volt baj, futottam én eleget le és föl a dombokon, hanem az ugrásban nem volt gyakorlatom. Így aztán, mihelyt vége volt a tanításnak, fölsirültem néhányad magammal a temető melletti legelőre ugrást gyakorolni. Úgy belemelegedtem a versenyzésbe, hogy bizony sötét este volt már, mire hazértem. Az istálló előtt Jóska kocsis éppen kifogta a lovakat nagypám kocsijából. Ekkor jutott eszembe az ígéret. Kissé kényelmetlenül éreztem magam, ahogy a ház felé ballagtam, de bíztam abban, hogy nagypám megérti, mi történt, és nem neheztel az elmaradásért.

De nagypám nem értette meg. Ott fogott el a tornác sötétjében. Bé se engedett a házba.

- Ül le oda a padra! - mondta kurtán. Leültem. Ő állva maradt.

- Idefigyelj! - mondta komoran -, ha egyszer megígérted valakinek, hogy ekkor és ekkor itt vagy amott leszel, és nem vagy ott időben, csak két mentséged lehet: meghaltál, vagy olyan beteg vagy, hogy mozdulni se tudsz! Hogy nem haltál meg, azt látom. Nos, mi a betegség, hadd hívjam a doktort?!

Elmondtam neki nagy szorongva ott a sötétben, hogy mi történt. Nagypám szó nélkül végighallgatott.

Mikor aztán kifogtam a szóból, megszólalt. Súlyos, lassú beszéddel.

- Idefigyelj! - mondta. - Vannak emberek ezen a földön, akik úgy dobálják ide-oda a szavakat meg az ígéreteket, hogy azoknak semmi értékük nincsen többé. Mi, Wassok nem ezek közé tartozunk. Ha mi mondunk valamit, az áll, mint a sziklakő. Ha mi a szavunkat adjuk, azt tartjuk is, ha belepusztulunk is! Érted?

- Értem - hebegtem megrendülve.

- Dehogyan értem - csapott le reám a szava -, de elmagyarázom úgy, hogy megértsd. Látod itt a mellényem zsebében az aranyórát? Nagypámtól kaptam, amikor leérettségiztem. Amikor leérettségizel, a tied lesz. Ez az óra számomra minden csecsebecsénél értékesebb. De ellophatod. Visszaadhatod, vagy megtérítheted az árát. Ellophatod valakinek a lovát, a tehenét, ökrét, vadászpuskáját. Mindenét ellophatod és visszaadhatod megint, vagy megtérítheted az árát. Csak egy valamit, ha ellopsz valakitől, nem térítheted meg soha. S ez az idő! Ha valakinek az idejét lopod, azt úgy megloptad, hogy soha jóvá nem teheted. A várakozásban eltelt időt semmi hatalom a földön nem hozhatja vissza. Nincs, eltelt, vége. Örökre elveszett, és te voltál az, aki a jóvátehetetlen veszteséget okoztad. Érted?

Értettem. Úgy megértettem, hogy attól a naptól kezdve, ha valakinek szavamat adom, hogy ekkor és ekkor itt vagy amott leszek, akkor már ott vagyok öt perccel azelőtt, még ha vénasszonyok esnek is az égből, ahogy drága jó nagypám szokta volt mondani. Erre neveltem gyermekeimet, és unokámat is. Nem azért, mert késni nevetlenség, hanem mert több annál. Aki öt percet késik, az öt percet ellop valakinek az életéből, amit nem tehet jóvá soha.

- A megbízható embert még ellensége is tiszteli - mondta volt nagypám -, mert a megbízható ember a társadalom sziklaköve, amire országot lehet építeni. A többi szemét, amit elfúj a szél...

Bizony igaza volt. Ezért viharzik úgy a történelem szele, mert sok szemetet kell még elfújnia, míg sziklát talál.

Ismertesd meg velem, melyik úton járjak,
mert hozzád vágyódik lelkem.

Ments meg ellenségeimtől,
Urám, nálad keresek oltalmat!

Taníts akaratod teljesítésére,
mert te vagy Istenem!

A te jó lelked vezéreljen az egyenes úton!
(Zsoltárok 104,8-10)

Gyülekezeti Krónika

Legátusunk 2024 Húsvétján

Áldás, békesség!

Piskó Jenő vagyok, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem 3. éves teológia-lelkész szakos hallgatója. Debrecenben születtem, családommal a szomszédos Ebesen élünk, tanév közben pedig kollégista vagyok. Középiskolába a DSZC Mechwart András szakgimnáziumba jártam, ahol német nyelvet tanultam és gépgyártás-technológiai technikus végzettséget szereztem. Alapvetően mérnöknek szerettem volna továbbtanulni, amihez középiskolai alapjaim előnyt jelentettek volna, de mire a pályaválasztásig elértem, sok imádság mellett, Isten kimunkálta bennem, hogy csak a teológiai tanulmányban volt békességem. Ezért nem is adtam be máshová a jelentkezésem. Azóta se bántam meg a döntésem, úgy érzem Isten rendelése szerinti helyemen vagyok, műszaki tanulmányaim során szerzett gyakorlatias látásmódom pedig teológiai tanulmányaimban is segítségemre van.

Nagy szeretettel várom a találkozást a gyülekezettel, Isten áldását kívánom közösségükre!

2024. április 27.

**Egyházmegyei Ifjúsági Találkozó
Békés**

Anyák napi ünnepi Istentisztelet

**2024. május 5. vasárnap
de. 10 óra**

2024. május 11.

**Egyházmegyei Presbiteri
Konferencia és Csendesnap
Vésztő**

HAGYOMÁNYOS

ÉS ONLINE ALKALMAINK

Reggeli csendes percek: a hét minden napján –
www.facebook.com/Sarkad-Belvárosi-Református-Egyházközség

Intézményi reggeli áhítat a Gyülekezeti teremben:
szerda reggel 7:30

Imaközösség és Hétközi Bibliaióra a
Gyülekezeti teremben: szerda délután 5 óra

Vasárnapi Istentisztelet a Templomban:
vasárnap délelőtt 10 óra

Gyermek-istentisztelet: vasárnap de. 10 óra

Ifjúsági Bibliaióra: szombat du. 4 óra

Istentisztelet Zsuzsárontán: hónap első vasárnap
du. 14:30

**Online Istentisztelet keddenként a Sarkad
TV-vel közösen** –

<https://www.facebook.com/tv.sarkad>
www.facebook.com/Sarkad-Belvárosi-Református-Egyházközség

Műszovetség: hónap első keddi du. 5 óra – a Klub
teremben

Férfi kör: havonta egyszer, szerda du. 5 óra – a
Klub teremben

2024. MÁJUS 24-25. SARKAD

A Szeretethíd olyan segítségnyújtó akció, mely mindenkit vár, legyen akár korosodó, akár fiatal, egyháztag vagy világi ember, egészséges vagy éppen fogyatékkal élő testvérünk határon innen vagy túlról. Célunk, hogy közösen tegyünk egymásért, a helyi és gyülekezeti közösségeinkért és a teremtet világért.

„Közeledjete az Istenhez és Ő közeledni fog hozzátok.” (Zakab 4,8)

Egyházmegyei Női Konferencia
2024. április 6., szombat
körösladányi református templom

„Férfinak és
nőnek teremtette...”
„Egymás kedvéért
születtünk”

Urszolya Dr. Pécsi Rita
előadása 10:30

Program:

9:00 Regisztráció
9:30 Énektanítás, Nyitóbábitat
12:00 Könyvvásár, dedikálás
12:30 Ebéd
13:30 Egyházmegyei (Bihari és Szabolcs-Beregi)
Nőszövetségek bemutatkozása
15:00 Zárás

Regisztráció szükséges!

Kérjük, adója 1%-val támogassa
a Sarkad-Belvárosi Református
Egyházközség alapítványát

Egyetértés Alapítvány

Adószáma:

18371691-1-04

Felajánlásait köszönjük!

Ünnepi Istentiszteletek
Jézus Mennybemenetele napján
Áldozásüdtörtökön

2024. május 9.
de. 10 óra és du. 6 óra

Pünkösti Istentiszteletek

2024. május 17. (péntek)– 18. (szombat)
du. 6 óra – Bűnbánati Istentiszteletek

Pünkösd I. nap: 2024. május 19.
de. 10 óra – Úrvacsorás Ünnepi
Konfirmációi Istentisztelet
du. 14 óra 30 perc – Úrvacsorás
Ünnepi Istentisztelet Újszalontán

Pünkösd II. nap: 2024. május 20.
de. 10 óra – Ünnepi Istentisztelet

Gyülekezeti és Intézményi
Kirándulás:

Parajd és környéke
2024. július 1–5.

Vakációs Biblia-tábor:
2024. július 15–19.

Konfirmandus és ifjúsági Tábor
Fony:
2024. július 23–26.

Belvárosi Harangszó

A Sarkad-Belvárosi Református Egyházközség
időszakosan megjelenő lapja
Szerkesztő-bizottsági tagok:
Dr. Koncz-Vágási Katalin és Koncz Zsolt lelkipásztorok
Dr. Taybani Jamal főgondnok
Péntek István presbiter
Felelős kiadó: az egyházközség elnöksége
5720 Sarkad, Veress Sándor u. 15.
Telefon: 20/429 – 1285
E-mail: sarkad-belvaros@reformatus.hu
Web: www.reformatus-sarkadbelvaros.hu
www.facebook.com/Sarkad-Belvárosi-Református-Egyházközség